

Uporaba računalnika za potrebe metalurških procesov v jeklarni

1. UVOD

Na osnovi smernic razvoja procesnega računalništva je bil v letu 1976 imenovan team za uvedbo procesnega računalništva v SOZD Slovenske železarne s poudarkom na opremi, ki jo je kupila Železarna Ravne za potrebe svoje jeklarni. Že takoj na začetku smo se razgovarjali o možnosti priključitve jeklarni na procesni računalnik Železarne Ravne, vendar so nastopile določene težave pri uvozu dopolnilne opreme. Prvi preizkusi na relaciji Železarna Ravne—Železarna Štore so bili konec leta 1980. Dokončno pa so pristopili k uporabi ravenskega procesnega računalnika za potrebe jeklarni v Štoreh v maju 1981. Vsa potrebna dela na področju *hard ware* in *soft ware* so bila opravljena v sodelovanju strokovnjakov obeh železar, kar je bistvenega pomena pri nadaljnjem razvoju na področju procesnega računalništva za potrebe obeh železar, kot tudi za potrebe SOZD Slovenske železarne in s tem poenotenje sistemov in možnosti izmenjav znanj, pridobljenih s praktičnimi aplikacijami.

2. Namen uporabe in programi, ki jih koristimo v jeklarni

Pri uvajanju procesnega računalnika v jeklarni smo se naslanjali na izkušnje Železarne Ravne in smo s pomočjo njihovih strokovnjakov in naših šaržnih kartonov izdelali osnovne kriterije za posamezne kvalitete oziroma skupine jekel. Osnovni cilj je bil, da zmanjšamo število pihanj v času oksidacije s kisikom, da se zmanjša število zgrešenih šarž zaradi kemične analize in da so te analize čim bolj v ozkem analiznem območju, a s tem tudi zmanjšanje porabe legirnih elementov.

Program, ki je osnova nadaljnjemu delu s procesnim računalnikom: »Program za kreiranje in ažuriranje matičnih datotek.« S tem programom kreiramo datoteke in tako tvorimo bazične podatke za vse ostale programe. Za naš primer rabimo naslednje datoteke:

a) Datoteka elementov

To datoteko tvorijo simboli elementov, katerih deleže uporabljamo pri raznih izračunih in kalkulacijah. V datoteko jih lahko vnašamo v istem vrstnem redu, kot so zapisani na šaržnih kartonih.

b) Datoteka peči vsebuje oznako peči. To oznako predstavlja prvi znak šaržne številke. Razen tega vsebuje tudi druge karakteristike peči, kot je velikost peči in oznake materialov, ki jih na posamezni peči lahko uporabimo.

c) Datoteka omejitev vsebuje fizične omejitve za različne vrste materialov. To nam omogoča pri kalkulaciji najcenejši način legiranja.

d) Datoteka izplenov je narejena za elemente iz datoteke elementov in ima eden ali več koeficientov. Vsaka enačba izplena ima svojo številko. Tako lahko za različne vrste jekel uporabljamo pri istem elementu različne koeficiente izplena.

Pomembna prednost sistema je v tem, da lahko podatke v okviru ene datoteke spreminjamo. Iz podatkov zbranih v datotekah in iz določenih zbirnih tabel se s pomočjo programov izdelajo regresijske enačbe in funkcije časa vpihovanja kisika. V jeklarni se poslužujemo naslednjih programov:

- izračun časa pihanja s kisikom,
- izračun dodatka ferolegur pri legiranju ali predlegiranju,
- obračun stroškov in izkoristkov dodatnih ferolegur,
- izpis in ažuriranje matičnih datotek,
- kreiranje matičnih datotek,
- zapis zgrešenih šarž,
- program za vnos informativnih datotek.

Od informativnih datotek uporabljamo naslednje:

- pomoč pri izpadu terminala,
- možnost uporabe terminala v Železarni Štore,
- povprečna sestava ferolegur,
- 1,2 — izpis zadnjega izračuna časa pihanja kisika za EOP 1 in EOP 2,
- navodilo za uporabo video terminala,
- navodilo za uporabo fiskačnega terminala,
- izpis zgrešenih šarž.

2.2 Izračun časa pihanja s kisikom

Osnovni namen je bil, da se poenoti čas vpihovanja na osnovi kemične analize prve predprobe ter s tem zmanjša število pihanj kisika in skrajša čas trajanja šarž. Pred fazo oksidacije jeklene taline lahko računalnik izračuna čas pihanja s kisikom. Vhodni podatki obsegajo:

- kemijsko sestavo predprobe,

— vrsto jekla, ki ga želimo izdelati,

- težo šarže.

Računalnik izračuna s pomočjo regresijskih enačb čas pihanja kisika in predvideni odstotek elementov po oksidaciji (C, Cr, Mn), kar je bistveno za nadaljnje legiranje.

2.3. Izračun dodatka ferolegur

S pomočjo procesnega računalnika izračunamo sestavo dodanih ferolegur. Pri tem želimo doseči naslednje cilje:

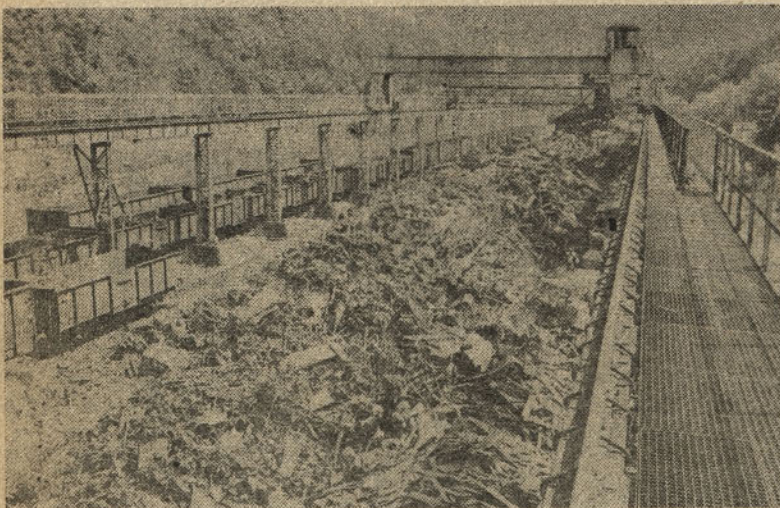
- znižati stroške proizvodnje,
- izboljšati enakomernost kvalitete,
- znižati odstotek kemijsko zgrešenih šarž.

Program upošteva kemijsko analizo sestavine taline pred legiranjem in vse razpoložljive legure. Za vsako grupo jekel so za posamezne elemente podani koeficienti izplenov, ki jih računalnik pri izračunu upošteva. Računalnik upošteva možnost dodajanja posameznih ferolegur v peč ali ponovco. Določene negativne vplive posameznih legirnih komponent je mogoče omejiti ali popolnoma izločiti iz optimalnega izračuna. Podani so podatki o ceni in hladilnih učinkih ferolegur.

Bistvena prednost pri uporabi računalnika je enoten postopek in enaki cilji sestave jekla za vse uporabnike. S tem se v bistvu izloči precejšnja mera subjektivnih napak pri legiranju jekel in širšem razsipavanju končne kemične sestave.

Vključene so tudi predpisane količine posameznih dezoksidantov oziroma ferolegur v kg/t, ki se dodajajo v peč ali v ponovco.

(Nadaljevanje na 2. strani)

Ko je »Šamac« poln

UČINKOVITO POPRAVILO V TOZD JEKLOVLEK

Po rekordnih 1.000 ton, doseženih v mesecu oktobru, je že kar na začetku novembra odpovedal polirni stroj Kierserling WRPF 50/75, na katerem poliramo vse vlečene okrogle profile.

Našli smo okvaro v sistemu za dvig oziroma spust zgornjega polirnega valja. Ker je bila v novembru planirana večja količina vlečenih profilov za brušenje, bi daljši zastoj najresneje ogrozil izvršitev operativnega plana, ki je bil prvič postavljen v višini 980 ton.

Takoj po nastanku okvare so delavci TOZD vzdrževanje prižadavno začeli s popravilom in ga z okrepljeno ekipo ključavníčarjev iz MO v treh dneh dokončali.

(Nadaljevanje s 1. strani)

3. Način uporabe procesnega računalnika Železarne Ravne v jeklarni Železarne Štore

Na osnovi poslovno tehničnega sodelovanja v okviru SOZD SZ je bila izdelana skupna naloga z Železarno Ravne in njenimi strokovnjaki. Na osnovi skupnih razmišljanj in pogovorov se je nabavila ustrežna oprema.

Fizične povezave znotraj jeklarne so naredili strokovnjaki Železarne Štore. Normalno delo je steklo po prvomajskih praznikih letos.

Delovodja ali topilec se preko video terminala vključuje s pomočjo avtomatskega izbirnika telefonske številke na procesni računalnik PDP 11/40 v Ravnah, kjer se z določenimi pozitivnimi znaki vključujejo v posamezne programe, ki jih koristijo pri izdelavi posameznih jekel. Za uporabo procesnega računalnika pri izdelavi jekla v elektropečeh je bistveno:

- 24-urna uporaba računalnika,
- delo v realnem času,
- delo na principu prekinitve,
- uporaba terminala.

4. Rezultati

Pred uvedbo procesnega računalnika v jeklarni Železarne Štore je določal čas oksidacije s kisikom in količino legirnih elementov delovodja. Le-ta je imel priučen ali samovzgojen način dela, kar je povzročalo določena subjektivna odstopanja pri izdelavi jekla, ki so pripeljala do zgrešene kemične analize ali povernega pihanja s kisikom.

— Bistvene prihranke dosega mo pri ogljikovih, manganskih in vzmetnih jeklih, medtem ko so pri nizkolegiranih jeklih porabe nekoliko večje na račun manjšega števila zgrešenih šarž v primerjavi s primerjalnim obdobjem.

— Gaussove krivulje so znatno ožje in strmeje, vendar je še potrebno pri določenih kvalitetah zmanjšati cilje, kar bo dodatno prispevalo k finančnemu prihranku.

— Pri ugotavljanju finančnega efekta uporabe procesnega računalnika smo prišli do vrednosti 4,98 % prihrankov od nabavne vrednosti legur za omenjeno obdobje, kar pa ni tako majhen prihranek.

Dosežki jeklarne na področju uporabe procesnega računalnika so bili predstavljeni na 29. jesenskem posvetovanju strokovnjakov črne in barvaste metalurgije v Portorožu, kjer so posamezni strokovnjaki iz drugih železarn in delovnih organizacij pokazali veliko zanimanje za način uporabe procesnega računalnika preko telefonske povezave. V razpravi, ki se je razvila po predavanju tovariša Segela iz Železarne Ravne, se je izkristaliziralo mnenje, da je potrebno dati večjo prednost uvajanju procesnega računalnika v proizvodnjo jekla in valjanih izdelkov.

Srečanje metalurgov dne 1. 10. 1981 v Portorožu je bilo namenjeno enemu največjih povojnih strokovnjakov na področju železarstva prof. Cirilu Rekarju ob njegovem 80. jubileju. Slavnostni

KAKO SMO DELALI

Postavljeni plan proizvodnje v oktobru nismo dosegli in smo z ostali za 1,2 %. V blagovni proizvodnji smo plan preseglj za 4,3 %. TOZD tovarne traktorjev je proizvedel 240 traktorjev in dosegel postavljeni operativni plan.

Elektroplavž

Proizvodnja grodlja je pod planom za 378 ton oziroma za 12,2 %. Vzrok nedoseganja planirane proizvodnje je zastoj TH peči, ki je bila v zastoji zaradi požara, ki je nastal 24. 10. 1981 in je znašal 95,38 ur.

Izvršili smo tedenski remont, kar je imelo za posledico že v operativnem planu predvideno manjšo proizvodnjo grodlja.

Jeklarna

Proizvodnja je dosežena v višini 10.203 ton, pod operativnim planom za 597 ton, oziroma nižja za 5,5 %. Na doseženo proizvodnjo so vplivali zastoji na pečeh in okvare na hidravliki konti naprave,

— enotedensko odlivanje gredic K-100 mm, kar zmanjšuje livne kapacitete konti naprave,

— slaba kvaliteta starega železa in težave z oskrbo surovin.

Valjarna I

Skupna proizvodnja valjanih izdelkov znaša 2.966 ton, od tega 2.458 ton blagovne proizvodnje in 508 ton za predelavo. Dosežena proizvodnja je višja za 486 ton oziroma 19,6 %.

Značilno za proizvodnjo v tem mesecu je izredna izvozna naravnost. Po O. P. je bilo predvidenih 748 ton za izvoz, dejansko je doseženo okoli 1.374 ton. Da bi v čim večji meri prispevali k izboljšanju deviznega primanjkljaja, smo na prsto soboto dne 10. 10. 1981 obratovali v vseh treh izmenah.

Proizvodnja preko nove hladilne klopj poteka ugodno pri vseh do sedaj valjanih klasičnih profilih. Velike težave pa smo imeli pri valjanju specialnega profila V-0176, ki se je zaradi nesimetričnega preseka pri ohlajanju na hladilni klopj zviljal izven dovoljenih toleranc tako, da smo prekinili njegovo valjanje.

Valjarna II

Skupna proizvodnja valjanih izdelkov znaša 7.981 ton, nad operativnim planom za 311 ton oziroma 4,1 %.

Proizvodnja je potekala po operativnem planu in ni bilo odstopanja od asortimanta. Valjali smo predvsem široko ploščato in okrogle profile.

Izvozno količino smo dosegli v višini 1.470 ton in je višja, kot smo jo načrtovali z dvanajstino.

Jeklovlek

Skupna proizvodnja hladno predelanih profilov je 1.018 ton, operativni plan je predvideval 940 ton in je dosežen s 108,3 %.

Planirane količine brušenih profilov 470 ton nismo dosegli zaradi dvotedenskega zastoja na brusilnem stroju Jotes II in zaradi podaljšanega remonta na brusilnem stroju BBE-1/V. Proizvodnja brušenih profilov znaša 448 ton in je pod planirano za 22 ton oziroma za 4,7 %.

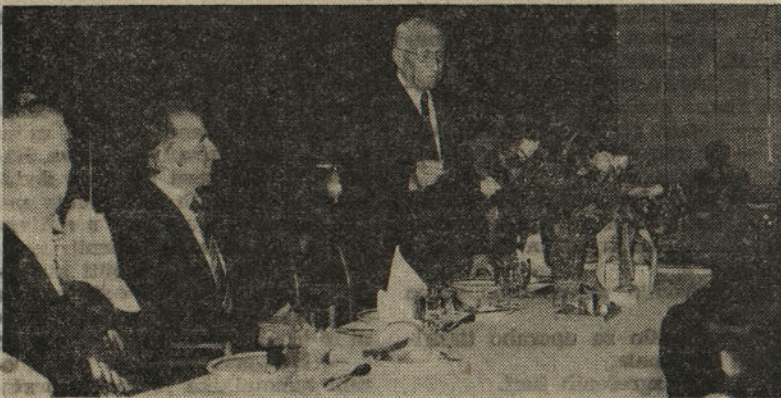
Planirano količino vlečenih profilov 470 t smo preseglj za 99,5 ton oziroma za 121,2 %. Proizvodnjo smo uspeli doseči z večjo storilnostjo na vlečni klopj STT, kar je rezultat tignodnejšega programa vlečenja in ureditev mehanskega povračanja vlečnega vozička. Na TRb-40 vlečni klopj je povečana storilnost zaradi spremembe programa vlečenja na srednje okrogle profile.

Livarna I

Operativni plani niso doseženi. Pri valjih je en teden izpadla peč BBC1 in priprava dela je programirala nizko proizvodnjo. Izpad indukcijske peči je zmanjšal proizvodnjo metalurške litine.

Pri kokilah pa je realizacija nižja, ker je ostalo 320 ton kokil neobdelanih. Dne 27. 10. 1981 je šla z omejitvami v pogon BBC2. Po zadnjem planu, ki ga je izdelalo vzdrževanje, znaša zamuda več kot 3 mesece, pa še sedaj vsa dela niso dokončana.

Število zaposlenih pada, ob tem pa raste bolniški stalež. Zaradi tega ponovno naraščajo nadure, razbijaonica pa dela reducirano.

Prof. Ciril Rekar (stoji) se zahvaljuje za sprejete čestitke

Z uvedbo procesnega računalnika se je to stanje znatno izboljšalo in se je zmanjšalo število nihanj na šaržo. Število zgrešenih šarž se je zmanjšalo za okoli 50 %, kar je bistvenega pomena. Če primerjamo odstotke zgrešenih šarž po elementih, pridemo do naslednjih indeksov: (število zgrešenih šarž po elementih v primerjalnem obdobju predstavlja indeks 100)

ogljik	33
silicij	67
mangan	70
krom	22
nikelj	—
molibden	—

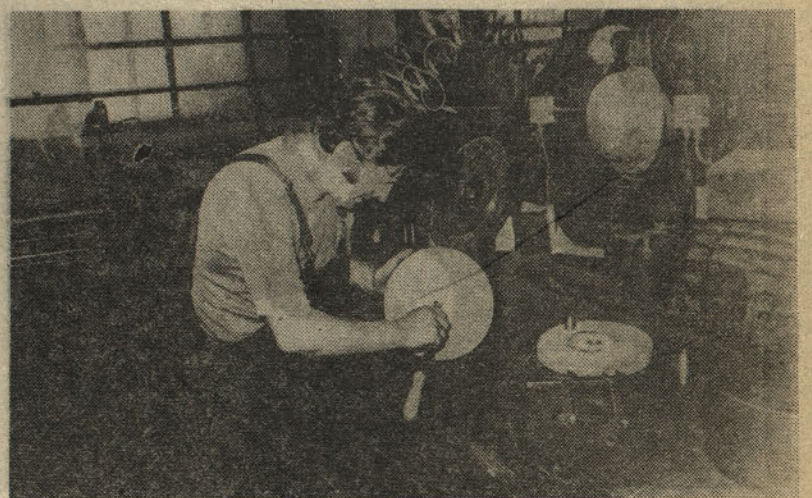
Distribucija posameznih elementov je popolnoma spremenjena, kar pomeni, da se z uporabo procesnega računalnika vnaša določen red na področje legiranja. Prihranki na materialu so odvisni od prehoda iz ene legure na drugo, ki je cenejša ali v manjših dodanih količinah. Poraba legur je bila v povprečju zmanjšana za 5 %, in sicer:

govor je imel direktor MI — Ljubljana, dipl. inž. Prešeren, v katerem je opisal prehojeno pot prof. Rekarja od rane mladosti do danes in zasluge, ki jih ima na področju razvoja črne metalurgije in vzgoje novih kadrov, saj je iz njegovih klopj izšlo okoli 500 inženirjev metalurgije. Nato so prevzeli besedo predstavniki kolegijskih poslovnih organov železarn SOZD SZ in drugih DO barvnih kovin ter izročili prof. Cirilu Rekarju skromna priznanja in darila.

BRAČUN PETER,
dipl. inž. met.

slovenske
železarne
ljubljana

Priprava brusilne plošče

Livarna II

Proizvodnja smo dosegli v okviru operativnega plana, vendar smo imeli velike težave zaradi pomanjkanja uvoznih surovin.

Obdelovalnica valjev

Proizvodnja obdelanih valjev je pod planom:

— izpadli so nekateri večji valji, ki jih ni bilo možno v celoti nadoknaditi,

— pri trdih valjih je še visok materialni izmeček,

— kvaliteta kolutov $\varnothing 1100 \times 460$ ne ustreza in je previsok izmeček,

— zaloge surovcov so bile vsekozi minimalne.

Obdelovalnica litine

Operativni plan obdelane litine smo preseglji za 7 ton. Izpadli so nekateri težji ulitki zaradi nedobave ali notranjih težav (daljši pretočni časi, potrebno varjenje in podobno), v nasprotnem primeru bi bila proizvodnja višja.

Ugotovitev, da nam do konca leta močno primanjkuje naročil, je še vedno prisotna.

Tovarna traktorjev

Izdelanih je bilo 240 kom. traktorjev in tako dosežen operativni plan s 100 %.

Operativni plan je bil postavljen relativno nizko zaradi težav pri uvozu materiala iz Italije (splošno znana problematika pri

uvozu blaga). Pri tem so bili posebno problematični motorji, ki so največkrat prihajali z zamudo, čeprav smo jih uvozili z našimi kamioni direktno iz Romunije.

Zaradi zastojev niso izkoriščene naše kapacitete in imamo še vedno nekaj delavcev prerazporejenih v druge TOZD železarne. Situacije ob pomanjkanju uvoznega materiala smo reševali tudi s prestavljanjem delovnih dni in tako zmanjšali izpad že tako nizke proizvodnje.

Pri tako reducirani proizvodnji smo imeli še 46,2 ure direktnega izpada proizvodnje in to v prvi vrsti zaradi motorjev in tudi zaradi ostalih uvoženih delov traktorjev, ki jih ni bilo mogoče uvoziti oziroma ocariniti.

Zaposleni

Število zaposlenih je znašalo 3.450, medtem ko jih letni plan predvideva 3.506. Z upoštevanjem nadur in pogodbenega dela je znašalo skupno število zaposlenih 3.547, kar predstavlja 98,6 % realizacijo letnega plana.

Nadure

Operativni plan je predvideval 15.759 nadur, doseženo pa jih je bilo 16.226, kar je za 3,0 % višji od planiranih.

Produktivnost

Na nivoju DO je bila produktivnost realizirana 95,21 %.

PROTI GRADNJI NOVIH JEKLARN

Jugoslovansko gospodarstvo ne potrebuje novih jeklarn za proizvodnjo elektrolitnega jekla. Zato so načrti nekaterih družbenopolitičnih skupnosti, da bi gradili take obrate, skrajno nesmotrni in v nasprotju s politiko gospodarske stabilizacije. Graditve takih, četudi majhnih jeklarn, ne napovedujejo v črni metalurgiji, temveč drugi zunaj nje, zato je treba s takimi poskusi odločno politično obračunati, so rekli na današnjem sestanku izvršnega odbora splošnega združenja črne metalurgije, na katerem so se pogovarjali o možnostih za razvoj tega dela industrije do leta 1985.

Za letošnjo proizvodnjo jekla (okoli 3,5 do 3,7 milijona ton) spet ne bo mogoče zadostiti vsem domačim potrebam. Tako bomo spet na dnu seznama evropskih proizvajalcev. Zdi pa se, da to še ni dovolj zgovorno opozorilo posameznim vplivnim krogom, da bi se morali odpovedati nekaterim ambicijam in dragim obratom, pač pa z združevanjem sredstev in uspešnejšim vlaganjem pospeševati domačo proizvodnjo rude in jekla.

Referendum

Delavski svet delovne organizacije je na svoji zadnji seji sklenil, naj bi bil 23. 12. 1981 referendum, na katerem se bomo odločali o spremembah in dopolnitvah samoupravnega sporazuma o združitvi v delovno organizacijo in statuta delovne organizacije ter o spremembah in dopolnitvah samoupravnih aktov s področja stanovanjskih razmerij.

Spremembe in dopolnitve samoupravnega sporazuma o združitvi v delovno organizacijo in statuta delovne organizacije, o katerih se bomo odločali na referendumu, so nastale na podlagi iniciativ, ki so prišle iz temeljnih organizacij in jih je predlagala konferenca osnovnih organizacij sindikata. Nanašajo se na število članov komisij pri delavskem svetu. V teh komisijah naj bi po novem imele svoje predstavnike vse temeljne organizacije, medtem ko bi vse delovne skupnosti zastopal en delegat.

Na področju stanovanjskih razmerij se bomo na referendumu odločali o spremembah in dopolnitvah samoupravnega sporazuma o združevanju sredstev in skupnih osnovah in merilih za urejanje stanovanjskih razmer delavcev TOZD in DS ter pravilnika o urejanju stanovanjskih razmer delavcev TOZD (DS). Spremembe teh dveh aktov so nastale zaradi sprememb zakona o stanovanjskem gospodarstvu in družbenega dogovora, ki sta bila sprejeta v letošnjem letu. Od teh sprememb je bistvena sprememba virov financiranja — o-

snova je čisti dohodek. Naslednje spremembe so posledica pripomb, ki so jih na pravilnik imele samoupravne delovne skupine in zadevajo točkovanje za posamezne kriterije. Bistvene spremembe so predvsem pri ocenjevanju stanovanjskih razmer in uvedba novega kriterija za socialno stanje prosilca. Po novem naj bi se prosilcu za stanovanje, katerega konec je zaposlen v naši delovni organizaciji, prišlele točke za delovno dobo njegovega zakonca. Z novim zakonom je uvedena tudi višja lastna udeležba za dobitnike družbenih stanovanj. Ker bi visoka lastna udeležba predstavljala precejšnje materialno breme, je uveden odlog pri plačevanju soudeležbe. Spremembe samoupravnih aktov s področja stanovanjskih razmer pa zadevajo tudi kadrovska stanovanja in sofinanciranje z drugimi delovnimi organizacijami.

Kadrovska stanovanja naj bi se dodeljevala v skladu s gospodarskim načrtom. Pri sofinanciranju je bistvena sprememba v tem, naj bi za sofinanciranje direktno stopale v stik delovne organizacije, da bi se tako reševala stanovanjska vprašanja delavcev. To so bistvene spremembe in dopolnitve, o katerih se bomo odločali na referendumu.

Na koncu bi hoteli poudariti, da se je potrebno lotiti priprav in izvedbe referenduma z vso resnostjo, obenem pa pozivamo delavce, naj se referenduma polnoštevilno udeležijo.

P. O.

VPRAŠANJE TRINAJSTE ŽELEZARNE

Pred časom smo slišali, da velika sarajevska kovinskopredelovalna industrija Unis hoče imeti tudi svojo železarno. Delavci so menda na referendumu sklenili, da se napravi elaborat »v to smer«.

Politika na vidnem mestu pod naslovom Ali potrebujemo trinajsto železarno? prinaša odmev na vesti iz Sarajeva. V njem dr. Aleksandar Čavić, vodja sektorja za razvoj v združenju črne metalurgije Jugoslavije, pravi:

»Skoraj ni verjeti, vendar imamo v Jugoslaviji 12 železarn. Številka bi bila kar lepa, če ne bi vse naše železarne spravile skupaj le toliko jekla, kot samo ena pri tej ali oni naši sosedji. Na leto moramo uvoziti za dva milijona ton jekla, kar je polovica vse naše proizvodnje.

Naše razdrobljeno železarstvo je sicer rezultat uresničevanja davnih in tudi sedanjih želja (prav nobena od železarn še ni dokončana), vendar je le treba priznati, da je črna metalurgija edina gospodarska panoga pri nas, kjer je vsaj približno uveljavljena delitev dela.

Analize kažejo, da bi v Jugoslaviji s sorazmerno majhnimi vlaganji v dosežanje železarne (v primerjavi z vlaganji v železarno »na ledini«) lahko kaj hitro dvignili proizvodnjo za 1,4 milijone ton jekla.

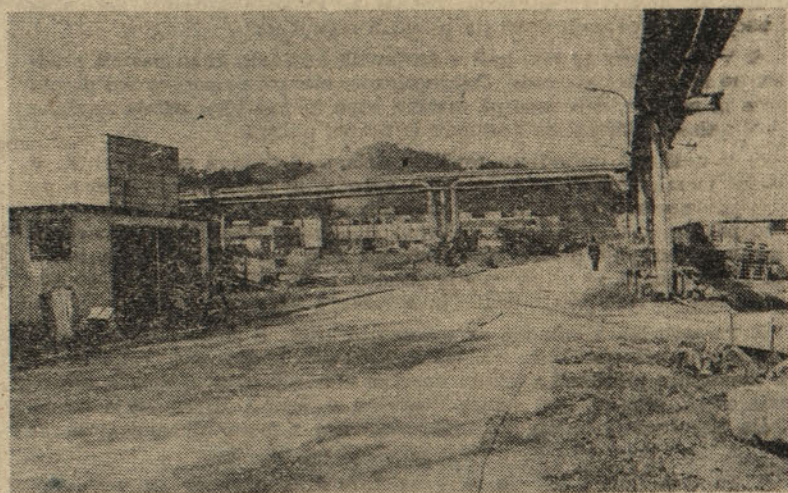
Unisova železarna bi delala jeklo izključno iz uvoženega starega železa, zato dr. Čavić nadaljuje: »Odločitev o gradnji železarne je veliko politično in gospodarsko vprašanje za vso državo. Seveda je treba najprej določiti ekonomsko in tehnično tehnološko upravičenost. Če bi Unis skupaj z metalurgi razčlenil svojo zamisel, bi prvi od nje odstopil, zato ker bi taka železarna — postavljena na ledini in še z uvozom starega železa — najprej udarila po njem in nato še po vseh družbi.

Ne gre samo za devize, uvoz in velike količine električne energije, temveč tudi za veliko koncentracijo metalurških kadrov. Slovenske železarne imajo pri tem že stoletno tradicijo pa še vedno niso uspeli razrešiti vseh ugank.«

Delo, 19. 11. 1981

NA CESTI
NISI SAM

Osamljen na ulici skozi Štore II.

Stanje požarnega varstva

Na 12. razširjeni seji komiteja za SLO in DS Železarne Štore dne 27. 10. 1981 je bila osrednja točka dnevnega reda ocena požarne varnosti v Železarni Štore in program ukrepov za odpravljanje pomanjkljivosti na tem področju.

Analizo o stanju požarne varnosti za leto 1981 je podal vodja požarne reševalne službe tov. Štefan Krumpak.

Požarna varnost je pomemben člen splošne varnosti ljudi in premoženja, ki pride do izraza še posebno tam, kjer se glede na specifične proizvodne pogoje nevarnost za nastanek požarov, eksplozij in drugih nesreč pri delu še povečujejo. Med take delovne organizacije spada tudi Železarna Štore, saj so pri povečani uporabi različnih energetskih virov in avtomatizirani proizvodnji nevarnosti za nastanek požarov stalno prisotne.

Tega se sicer teoretično dobro zavedamo. Žal pa se pri delu premalo upoštevajo obstoječi predpisi, opozorila in številni začetni požari, ki v naši DO razen v enem primeru sicer niso povzročili večje materialne škode, toda primeri katastrofalnih požarov v naši ožji in širši domovini bi morali biti resno opozorilo. Priznati moramo, da se v zadnjem času pri novogradnji in moderni tehnologiji do neke mere upoštevajo predpisi iz področja požarnega varstva. Tako se na bolj ogroženih območjih vgrajujejo avtomatske naprave za alarmiranje in gašenje požarov, omogočena je nabava sodobne tehnične opreme za gašenje požarov in reševanje poškodovanih oseb, izpopolnjuje se organizacija gasilsko reševalne službe itd. Mislim pa, da se prepočasi dela na področju vgrajevanja signalizacije za prisotnost plinov.

Vzporedno z izgradnjo novih objektov se ni poskrbelo za izgradnjo ustreznih skladišč za tekoča goriva in maziva ter za nekatere druge nevarne snovi, ki predstavljajo v posameznih obratih povečano požarno obremenitev. Prav tako se vodstvo posameznih obratov, delavnic in delavci premalo zavedajo svoje odgovornosti do varnega dela, ki je predpogoj za večjo produktivnost. Komite za SLO in družbeno samozasščito je na osmi seji sprejel določene zaključke in opozoril na dosledno izvajanje požarno-preventivnih ukrepov. Tudi DS DO je obravnaval poročilo o problematiki požarnega varstva in sprejel predlog ukrepov za izboljšanje stanja.

Gasilska služba stalno opozarja na določene nepravilnosti, zaradi katerih nastajajo številni začetni požari. Na priložnostnih sestankih, ki jih organizirajo posamezni obrati, opozarjamo delavce na nepravilnosti, jih poučimo, kaj morajo storiti, da bi se nevarnosti odpravile, toda odnosi se ne izboljšajo. Malomaren odnos do varnega dela opazamo predvsem pri mlajših delavcih, vendar tudi starejši niso izjema. Da smo lahko resnično zaskrbljeni, dokazuje statistika številnih začetnih požarov v zadnjem času.

Med najbolj kritične primere nepravilnosti spadajo predvsem naslednja področja:

1. Največ začetnih požarov nastaja zaradi prisotnosti vnetljivih tekočin in maziv v neposredni bližini metalurških peči in ostalih vročih izdelkov, kot so npr. valjani proizvodi. Iz mazalnih sistemov iztekajo precejšnje količine olja, ki se ob vročem železu vnemejo. Taki primeri vžigov so najbolj pogosti v valjarni II, jeklarni, delno pa tudi drugod. Vzdrževalci bi morali ugotoviti, kaj je temu vzrok in nepravilnosti odpraviti. V zvezi s tem bi še ponovili problematiko skladiščenja tekočih maziv, ki se vse prepočasi razrešuje.

2. Karbid na elektroplavžu in livarni II ni primerno vskladiščen. Polni in napol prazni sodi so izpostavljeni vlagi in tekočemu železu. Čeprav je bilo v zvezi s tem že nekaj nezgod, tega še nismo uredili.

3. Varilci so znani kot povzročitelji velikega števila požarov. Tudi v naši DO se varilci, predvsem pa njihovi predpostavljeni, premalo zavedajo, kakšne nevarnosti povzročajo z malomarnim delom pri rezanju in varjenju, še posebno če uporabljajo (poškodovano) oporečno opremo in če ne poskrbijo za preventivne ukrepe pred samim delom. Zadnji pregledi varilnih garnitur so pokazali porazno sliko, o čemer se bo še razpravljalo. Smatram, da je nujno potrebno pristopiti k dopolnilnemu usposabljanju delavcev, ki delajo na tem področju, ter jih seznaniti s posledicami in ukrepi za preprečevanje nesreč.

K varnemu delu spadajo tudi pismena dovoljenja za varjenje, na kar smo že nekajkrat opozorili, vendar se to do neke mere izvaja le pri večjih vzdrževalnih delih na plinskih napravah.

4. Več požarov je bilo tudi v žerjavnih kabinah, ki so nastali predvsem po krivdi žerjavovodij. Priklapljenost električne peči preko proste sobote in nedelje, istočasno pa mastne krpe in papir ter ostala navlaka so kot nalašč primerni za nastanek in razvoj požara.

5. V naši DO opravljajo različna dela tudi zunanji sodelavci, ki v pretežni meri ne upoštevajo splošnih varnostnih predpisov, verjetno pa so ob prevzemu dela na to tudi premalo opozorjeni. Ni še dolgo tega, ko so pri izolaciji strehe nad valjarno II namestili kotel za segrevanje bitumna točno pod glavni plinovod; pri tem se je bitumen v kotlu vnel. Nujno je, da se ob sklepanju pogodb z zunanjimi sodelavci obravnavajo tudi obveznosti iz področja splošnega varstva pri delu.

6. Pri določanju lokacije za posamezne objekte se niso dovolj upoštevale dovozne okoliščine za težja interventcijska vozila. Tako se je npr. nemogoče približati s težjim vozilom elektroplavžu, obema energetskima objektoma na levi strani Voglajne v Štorah II, marsikje pa bi ovirala uspešnost intervencije tudi založenost z materiali znotraj obratov.

7. Za dosledno izvajanje požarno-varnostnih ukrepov, so vsekakor potrebni določeni samoupravni akti, kot npr. SS in pravilnik o požar-

nem varstvu, požarni redi, obrambni načrti itd. Naj omenim, da so bili izdelani že trije osnutki pravilnika o varstvu pred požari, toda zaradi različnih stališč in kriterijev ni prišel še nobeden v javno razpravo.

Po uvodni oceni so prisotni v razpravi ugotovili, da se na področju požarnega varstva morajo nekatere osnovne naloge takoj urediti, če hočemo, da bo delo varnejše, predvsem pa, da se zagotovi učinkovita preventiva na področju požarnega varstva v Železarni Štore.

Komite za SLO in DS Železarne Štore je na podlagi poročila sprejel naslednja stališča in ukrepe na področju požarnega varstva, ki so obvezni za vse TOZD in DS ter posameznike.

SKLEPI:

1. Dosedanje organiziranost preventivne in represivne požarne zaščite je potrebno dograjevati in vskladiti z zahtevami Zakona o varstvu pred požari in drugimi predpisi.

Nosilec naloge: DS za kadre in splošne zadeve.

Rok: Stalna naloga.

2. Izdelati pravilnik o varstvu pred požari Železarne Štore, TOZD, DSSS ter strokovne službe posebej.

Nosilec naloge: Strokovna služba varstva pri delu v sodelovanju z gasilsko službo in pooblaščenca za varstvo pri delu.

Rok: 31. 12. 1981.

3. Pravilnik o varstvu pred požari Železarne Štore sprejme DS DO v januarju 1982, pravilnike TOZD in DS sprejmejo DS TOZD in DSSS do 15. 1. 1982.

4. Komite za SLO in DS nalaga vsem TOZD in strokovnim službam, da preskrbijo za takojšnjo odstranitev vseh požarno nevarnih predmetov in snovi. Zato je potrebno določiti ustrezna mesta (kot na primer za razne odpadke, embalažo in podobno). Ta mesta določijo gasilci skupaj z vodstvi TOZD, DSSS in strokovnimi službami. V obratih poskrbeti za poti in prehode. Do posameznih objektov urediti dostope.

Nosilec naloge: Vodstva TOZD, strokovne službe.

Rok: Takoj.

5. Vodstva TOZD in DS morajo nenehno opozarjati zaposlene delavce o požarnih nevarnostih, ki se pojavljajo v delovnih procesih. Strokovno službo varstva pri delu pa morajo TOZD seznanjati z novimi tehnologijami in novimi postopki dela tako, da lahko služba varstva pri delu pravočasno in učinkovito organizira preventivno zaščito.

Nosilec naloge: Vodstva TOZD, DSSS, strokovne službe.

Rok: Takoj.

6. Komiteji za SLO in DS TOZD morajo CZ v svojih sredinah nuditi več pomoči ter zahtevati od CZ več aktivnosti tudi na področju požarnega varstva.

7. Štab CZ DO mora svoje programe izobraževanja obveznikov CZ nenehno dopolnjevati z novimi dognanji in nevarnostmi v tehnoloških postopkih proizvodnje.

8. DS za investicije in razvoj mora pred izdajo dovoljenj za izvajanje del zahtevati od izvajalcev, da dosledno (zagotavljajo) izvršujejo vsa navodila, ki so podana s strani službe za varstvo pri delu Železarne Štore in Zakona o varstvu pred požari.

Nosilec naloge: DS za investicije in razvoj in DS za kadre in splošne zadeve.

Rok: Takoj.

9. DS za investicije in razvoj, TOZD GKSG in TOZD morajo urediti odtočne kanale in kanalizacijo na svojih objektih, da ob neurjih ne pride do iztokov, kar posebno velja za aglomeracijo in livarno I.

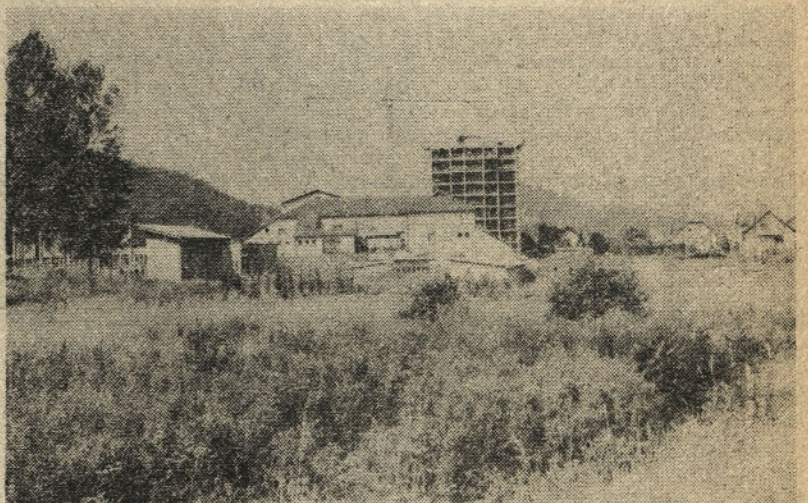
Nosilec naloge: TOZD GKSG, DS IR, TOZD.

Rok: Stalna naloga.

10. Pred in v času izvajanja remonta v TOZD se je potrebno skupaj s strokovno službo dogovoriti in predpisati način požarnega varstva za vse faze dela (takšen pristop je v TOZD energetika in TOZD valjarna II). Isto velja za splošno varstvo pri delu.

Nosilec naloge: Vodja TOZD skupaj s strokovnimi službami.

Rok: Takoj.

Pogled na IV. stolpnico v gradnji na Lipi.

IZ KOLEKTIVOV

ŽELEZARNA RAVNE

Doseženo je spodbuda k izboljšanju« je naslov članka, v katerem avtor na kratak in jedrnat način opisuje dosežene rezultate devetih mesecev letošnjega leta in v njih vidi porok za uspešen zaključek poslovanja v letu 1981.

Doseženi rezultati:

- skupna proizvodnja 98,5 %
- proizvodnja jekla 96,9 %
- število zaposlenih 98,5 %
- produktivnost t/mesec na zaposlenega 97,5 t

Avtor zaključuje članek z naslednjo ugotovitvijo: številke blizu sto ali nekaj nad sto izražajo danes gotovo toliko naporov, kot so jih pred leti visoko preseženi plani. V njih je zato poročstvo, da bomo z nadaljnjimi prizadevanji, z manj neuspele proizvodnje, z večjim izplenom, predvsem pa z večanjem izvoza naše rezultate do konca leta še izboljšali.

(Fužinar 21/81)

V tej številki Informativnega fužinarja smo zasledili tudi podatke o osebnih dohodkih, in sicer za prvo polletje 1981 in za september 1981.

Srečanje mladih valjarjev

Letos se je v valjarni I organizirala mladinska organizacija in že od vsega začetka iskala stike z mladimi iz drugih DO. Tako smo navezali prijateljske stike z mladimi valjarji iz Kumrovc, ki smo jih povabili na ogled naše DO. Ogleдали so si TOZD valjarno I in II ter MO. Po končanem ogledu smo se po skupnem dogovoru z gostujočimi mladinci odpeljali na Celjski grad, od koder je bil zelo lep pogled na mesto Celje. Ker nam je zmanjkalo časa še za druge ogledе, smo se vrnili v Štore na nogometno igrišče, kjer smo odigrali prijateljsko tekmo v malem nogometu z gostujočimi mladinci. Bil je to eden prvih poskusov valjarne I, da se pomeri v nogometu z izkušenim moštvom, kakršno je Marting iz Kumrovc, zato je gostujoča eki-

ZOZD — dejavnost	poprpr. OD din	padec real. OD v %
Železarna Ravne	12.258	- 6,2
Železarna Jesenice	11.018	- 8,9
Železarna Štore	11.077	- 4,8
črna metalurgija SRS	11.824	- 6,8
gospodarstvo SRS	10.302	-11,6
negospodarstvo SRS	11.713	-15,1
SRS — skupaj	10.521	-12,3

Povprečni osebni dohodki v obdobju januar—september 1981 pa so bili:

Železarna Ravne	12.411 din
Železarna Jesenice	11.406 din
Železarna Štore	11.319 din

ŽIČNA CELJE

Po petih letih so ponovno pričeli s proizvodnjo vibracijskih sit za izvoz, ki je namenjen v Sovjetsko zvezo, in sicer 120.000 m². Za izdelavo tega naročila bodo potrebovali 600 ton patentirane žice, ki jo dobivajo iz Žele-

zarne Jesenice in valjarne Alipašin most iz Sarajeva.

Pri ponovni uvedbi proizvodnje sit so imeli velike težave, saj so morali celotno proizvodnjo prenesti v nove prostore, ki zagotavljajo večjo tehnološko zaporedje in boljšo transportno povezanost. Za to preusmeritev so potrebovali le teden dni, kar je dokaz, da se z dobro organizacijo da veliko narediti. V novih prostorih izdelajo dnevno 1000 m² sit.

(Glasilo Žične 2/81)

ŽELEZARNA ZENICA

Iz leta v leto zeniški železarji plačujejo največji ceh za vzdrževanje naprav zunanjim DO. Letos so v devetih mesecih plačali 298 mio din za vzdrževanje strojnih, elektro, gradbenih in ognjeodpornih naprav in postrojenj. Ob tem pa ugotavljajo, da imajo za ta dela v železarni specializirane TOZD — strojno remontne delavnice. Vsi dosedanji dogovori o tem, da je potrebno temu napraviti konec, so padli v vodo. Ko so letos primerjali te stroške uslug z lanskimi, samo 169 mio din, so ponovno v ospredju razprave o zunanjih uslugah.

Visoke peči so v 10 mesecih letos izdelale 1.207.000 ton surovega železa in so samo za 6,2 % pod planom. Koksarna je v tem času kupcem poslala 9 milijonov m³ plina več, kot je predvideval plan in izdelali so 564.759 ton koksa, kar je za 1,21 % več od plana.

(Metalurg 688/81)

ŽELEZARNA ILIJAŠ

Druga stopnja redukcije električne energije še vedno traja. V tej DO imajo zaradi tega največ težav pri proizvodnji surovega železa, saj ena izmed TH peči ne obratuje, ostali dve pa obratujeta le s polovično zmogljivostjo.

Ob ocenjevanju devetmesečnih rezultatov je ostanek čistega dohodka samo 1,2 mio din, medtem ko je v TOZD radiatorji izguba znašala 42,7 mio din, kar so le s težavo pokrile ostale TOZD. Izredno resna situacija narekuje železarjem vsesplošno angažiranost pri izpolnjevanju delovnih obveznosti in varčevanja.

(Metalurg 688/81)

ŽELEZARNA VAREŠ

Delovna organizacija je kot celota poslovala dobro, saj so ustvarili 32,4 mio din dohodka. Uspeli so tudi dvigniti osebne dohodke, tako da je v septembru znašal povprečni OD 9.581,75 din na zaposlenega. Še vedno imajo težave v areški rudarji. Zaradi pomanjkanja rude je separacija izpolnila devetmesečni plan samo z 83 %. Tak rezultat se je odrazil tudi v poslovnem uspehu, saj imajo rudniki kar 61 mio din izgube.

(Metalurg 688/81)

ŽELEZARNA SISAK

Osnovna dejavnost tega kolektiva je v teh dneh usmerjena k pripravi programov stabilizacije in varčevanja na vseh nivojih. Po prvih podatkih ugotavljajo, da povesod ne teče akcija tako, kot so se dogovorili. V programih je vse preveč zajeta stara vsebina izhodišč stabilizacijskih prizadevanj namesto, da se iščejo še nove možnosti in načini prihrankov pri materialnih in delovnem času ter delovne in tehnološke discipline.

(Vjesnik železare 21/81)

pa zaslužno zmagala z rezultatom 9:4.

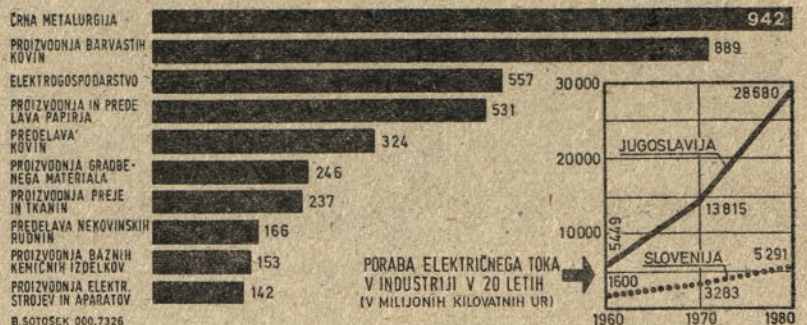
Po končani prijateljski tekmi smo se vsi skupaj zbrali v gostišču Bizeljčan, kjer smo se okrepčali in pogovorili o težavah, s katerimi se srečujemo pri delovnem procesu. Tako smo zaključili lep dan s prijetnimi spomini na srečanje ter s povabilom gostov na ponovno snidenje v Kumrovcu. Temu vabilu smo se z veseljem odzvali, saj se zavedamo, da je potrebno razvijati prijateljske odnose.

Ob tej priliki bi se želel zahvaliti vsem, ki so kakorkoli prispevali k uspešni izvedbi srečanja mladih valjarne I in SOUR Marting iz Kumrovc. Želel bi, da bi bilo takšnih srečanj še več.

Antolič Zvonko

PORABA ELEKTRIČNE ENERGIJE

DEJAVNOSTI, KI SO V L 1980 PORABILE V SLOVENIJI NAJVEČ ELEKTRIKE (V MILIJONIH KILOVATNIH UR)

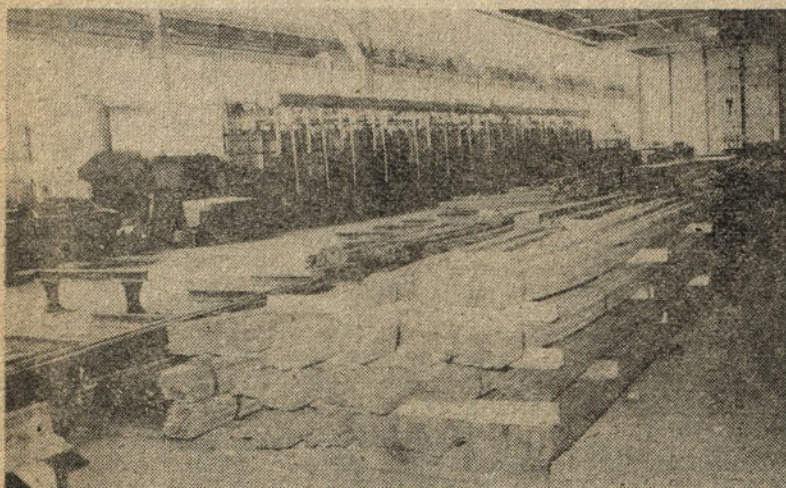
Draga elektrika iz termoelektarn

V zadnjih desetih letih se je po podatkih zveznega zavoda za statistiko poraba elektrike v jugoslovanski industriji povečala za 2,7 krat. Poraba je bolj rasla v nekaterih republikah, ki jih štejejo za manj razvite. Tako je črnogorska industrija porabila lani za 5,6-krat več elektrike, kot je že porabila leta 1970, industrija BiH 2,3-krat več, kosovska 2-krat več in makedonska industrija 1,7-krat več. Hkrati se je poraba elektrike v industriji v istem obdobju povečala v Sloveniji za 1,6-krat, v Srbiji in na Hrvaškem za 2,2-krat, v Vojvodini za 2-krat.

Iz slovenskih elektarn je lani prišlo skoraj 8 milijonov kilovatnih ur elektrike, kar je za 63 odstotkov več, kot smo iz slovenskih elektarn dobili leta 1970. Zlasti v zadnjih petih letih dobivamo vse več elektrike iz termoelektarn. Ta delež je leta 1976 in 1978 presegal 65 odstotkov, lani pa smo v Sloveniji iz termoelektarn dobili 58 odstotkov elektrike, ki so jo dale slovenske elektrarne. Ker turbine v termoelektarnah delajo bodisi na premog, bodisi na nafto, je taka energija zelo draga.

V. B. P.

delo 4/11-81

V žarilnici

Uveljaviti izkušnje iz vaje

Osrednja prireditev v okviru aktivnosti ob dnevu CZ je bila izvedba združene taktične vaje »Celje 81 v obrambi in zaščiti«. Ta vaja je bila osrednja aktivnost, nosilec pa sta bila v letošnjem letu SR Slovenija in mesto Celje. Istočasno je predstavljala zaključek aktivnosti NNNP 1980/81. Naloge sodelujočih v vaji so bile v oboroženi obrambi mesta, v zaščiti in reševanju ljudi in materialnih dobrin pred vojnimi akcijami ter odstranjevanju posledic napadov agresorja.

Ugotovitve, spoznanja in izkušnje med pripravami in med vajo so dale vsem, ki so kakorkoli bili v teh dejavnostih udeleženi, bogato gradivo za nadaljnje delo v razvoju CZ, kakor tudi drugih dejavnikov splošne ljudske obrambe. Istočasno je vaja potrdila tudi pravilnost dosedanje usmeritve razvoja CZ v naši občini.

O poročilu in oceni vaje ter ostalih aktivnosti v zvezi z vajo so do sedaj razpravljali in oblikovali svoja stališča za nadaljnji razvoj vseh obrambnih in zaščitnih struktur svet za SLO in DS občinske skupščine, občinski štab civilne zaščite, koordinacijski odbor za SLO in DS, občinske konference SZDL, komisija za SLO in DS pri obč. svetu zveze sindikatov in predsedstvo občinske konference SZDL.

Na splošno lahko ugotovimo, da so priprave sama vaja ter vse druge aktivnosti močno razgibale politično življenje v celi občini ter ustvarile ugodno klimo predvsem kar se tiče delovanja prebivalstva v SLO in DS. Vse te dejavnosti so bile močan mobilizacijski in motivacijski dejavnik ter so v veliki meri pripomogle k ustvarjanju višje stopnje zavesti in pripravljenosti za naloge na teh področjih.

V pripravah in vaji je bila povezanost in usklajeno delovanje vseh obrambnih in zaščitnih struktur, ki so v tem sodelovale zadovoljivo, vendar bo potrebno na tem področju storiti še mnogo več. S svojimi praktičnimi rešitvami je vaja nakazala tudi potrebe po dopolnitvah in spremembah doktrinarnih načel civilne zaščite, istočasno pa potrdila pravilnost sedanjih praktičnih usmeritev in ciljev razvoja CZ.

Ponovno je bilo potrjeno dejstvo, da so splošne enote jedro samozaščitnega delovanja in vzajemne pomoči. Njihovi krepi bo potrebno dati prednost predvsem zaradi tega, ker so lahko zelo hitro mobilne, tako da pripadniki, ki niso poškodovani, lahko pričnejo takoj z zaščitnimi in reševalnimi ukrepi, ker so neposredno na kraju dogodkov; ker delujejo v svojem okolju, poznajo objekt, ljudi in razmere v njih. Hitro dosegljiva je tudi najnovejša oprema. Specializirane enote CZ niso tako številne, da bi lahko zadostile vsem potrebam po reševanju, zato jih pristojni štabi usmerjajo na zahtevnejše in težje naloge; v primerjavi s splošnimi enotami pa je za njihovo aktiviranje potreben daljši čas.

Ponekod se je v vaji pri delu splošnih enot (pa tudi nekaterih specializiranih) pokazalo premalo samoiniciativnosti, predvsem pri vodjih enot, torej bi bilo potrebno usposabljanje in celotni vzgojni proces usmeriti v kvalitetno usposabljanje neposrednih vodij enot.

V pripravah je bilo ugotovljeno, da so obstoječi učni načrti (predvsem za splošne enote) preobširni, zlasti kar se tiče teoretičnega dela. Zato je bilo v pripravah izvedeno, predvsem zaradi

v specializirane enote dati večji pomen ter se sporazumeti v tem pogledu z drugimi dejavniki splošne ljudske obrambe, ki delajo na tem področju. Ravno tako je potrebno zagotoviti večjo strokovnost štabov CZ v krajevnih skupnostih, za kar bo potrebno v štabe kadrovati strokovnjake iz združenega odreda.

Na področju usposabljanja moramo v bodoče doseči večjo učinkovitost predvsem praktičnih delov programov. Vaje enot CZ pa je potrebno temeljito pripraviti ter dati prednost združenim vajam, kjer se preverja in preiz-

Reševanje s pomočjo avtomehanične lestve iz višjih nadstropij

kuša usklajenost in povezovanje akcij več dejavnikov s področja obrambe in zaščite. Vaje posameznih struktur oz. specialnosti naj bi se ločeno izvajale le izjemoma.

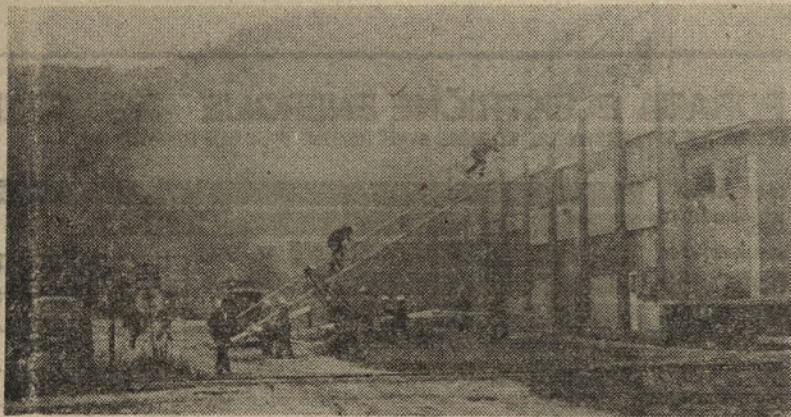
Vaja »Celje 81« je bila vsebinsko, prostorsko in po številu sodelujočih zastavljena zelo široko. Vodstvo vaje je že pri snovanju

koncepta imelo težišče na vsebini in predvsem množičnosti; eden osnovnih namenov je bil, da se doseže napredek pri usposabljanju prebivalstva in vseh drugih dejavnostih SLO in DS za aktivni odpor pri obrambi mesta. Prednost široko zastavljene vaje je bila tudi v tem, da je bilo mogoče v pripravah usposobiti in v vaji izvesti ter preveriti večino znanih in potrebnih ukrepov za reševanje in odpravo posledic vojnih delovanj v različnih situacijah.

Na področju opremljanja za zaščito in reševanje mora biti dan poudarek (kar se je v vaji preizkusilo) na opremljanju s skupno opremo, predvsem v stanovanjskih in poslovnih objektih. V večji meri je potrebno opremo zagotoviti iz popisa razpoložljivih sredstev za zaščito in reševanje. Vaja je pokazala, da materialna sredstva so, vendar je treba k aktiviranju pristopiti organizirano. Razvoju sistema zvez je potrebno še nadalje posvečati posebno skrb ter zagotavljati takšno stopnjo učinkovitosti, da bodo dani pogoji za usklajeno delovanje med posameznimi strukturami SLO in DS. Vsem oblikam informativne dejavnosti je na osnovi do sedaj znanih, kakor tudi v vaji in v pripravah uporabljenih metod, skupno razvijati vse tiste oblike za napredek boljšega motiviranja in mobilizacijske pripravljenosti za SLO vseh delovnih ljudi in občanov. Pri tem je potrebno dati poseben poudarek družbeno-političnemu delovanju vseh organizacij, ki jih povezuje frontna SZDL.

Vsi dejavniki SLO in DS morajo izkušnje in ugotovitve, pridobljene v vaji, vnašati v svoje vsakodnevno delo, jih upoštevati pri izdelavi programov ter usmeritev in ciljev svojega bodočega razvoja, s posebnim poudarkom na povezovanju in usklajenem delovanju.

Stane Ocvirk

Vaja enot CZ v Štorah

Z zadovoljstvom lahko ugotavljamo, da je vaja v celoti upravičeno vložena sredstva in napore ter s tem potrdila pravilnost odločitve družbenopolitične skupnosti Celja, da se združena taktična vaja »Celje 81« organizira in izvede v našem mestu.

Potrjen in praktično uveljavljen je bil koncept podružbljanja SLO in DS v oblikah organiziranja samozaščite, samopomoči in vzajemne pomoči, tako v krajevnih skupnostih kakor tudi v organizacijah združenega dela.

kratkega časa in velikega števila splošnih enot, skrajšano praktično usposabljanje, ki je dalo dobre rezultate.

Tako v pripravah kakor v vaji smo se srečali s problemom neprimerne kadrovske izpopolnitve nekaterih specializiranih enot, predvsem kar zadeva starostno strukturo. Naloge zaščite in reševanja dostikrat zahtevajo gibčne, močne in zdrave ljudi, kar pa z obstoječimi starejšimi kadri ni mogoče zagotoviti. Zato bo potrebno v bodoče kadrovanju

Obraavnane inovacije

Komisija za gospodarjenje in varstvo pri delu TOZD valjarna II št. 606, »Rezervoar za hladilno tekočino«, se odobri izplačilo prvega posebnega nadomestila. Izračunano je bilo na osnovi 31.717,44 din prihrankov in faktorja ustvaritvene sposobnosti 1a.

1. Za inovacijo tovariša Ivana DROFENIKA iz TOZD valjarna II št. 606, »Rezervoar za hladilno tekočino«, se odobri izplačilo prvega posebnega nadomestila. Izračunano je bilo na osnovi 31.717,44 din prihrankov in faktorja ustvaritvene sposobnosti 1a.

2. Za inovacijo tovariša Franca GODICLJA iz TOZD vzdrževanje št. 464, »Rekonstrukcija električnega krmilja na koračni peči 1 in 2«, se odobri izplačilo drugega posebnega nadomestila. Izračunano je bilo na osnovi 82.118,20 din povprečnih prihrankov in faktorja ustvaritvene sposobnosti 2b.

3. Za inovacijo tovariša Franca GODICLJA in tovariša Marka FAJDIGE iz TOZD vzdrževanje št. 391, »Vgraditev blokade s ča-

sovo omejitvijo na elektro motorju prevlačnika št. 1«, se odobri izplačilo drugega posebnega nadomestila. Izračunano je bilo na osnovi 80.000 din povprečnih prihrankov in faktorja ustvaritvene sposobnosti 1a.

Komisija za gospodarjenje in varstvo pri delu TOZD ELEKTROPLAVŽ je pri obravnavi inovacij sprejela naslednje sklepe:

1. Za inovacijo tovariša Miloša STANOJEVIČA iz TOZD vzdrževanje št. 280, »Rekonstrukcija pretočnih lokov in priključkov«, se odobri izplačilo tretjega posebnega nadomestila. Izračunano je bilo na osnovi 277.059,82 din povprečnih prihrankov in faktorja ustvaritvene sposobnosti 2a.

2. Predlog tovariša Draga PERTINAČA iz TOZD vzdrževanje št. 554, »Zaščitni pokrov glave jakočnega voda na elektroplavžu«,

ZGODOVINA IZUMOV

VZMET

Večina snovi je do neke stopnje elastična. Če jih ukrivimo, se s precejšnjo močjo vrnejo v prvotno lego. Ze zelo zgodaj v človeški zgodovini so opazili, da so mlada drevesa in njihove veje zelo gibka, saj so člani mnogih primitivnih kultur delali pasti, ki so izkoriščale to lastnost: zagodili so palico za neke vrste vrata ali za kletko, ali pa so ukrivili palico, na kateri je bila zanka. Ko so palico ali kol sprostili, je ta skočila nazaj. Tudi lok na isti način izrablja elastičnost mladega lesa: lok napremo tako, da ga potegnemo nazaj in nato sprostimo.

V srednjem veku se je ista ideja začela uveljavljati pri strojih: statvah, stružnicah, svedrkih, smodnišnicah, celo pri žagah. Delavec je moral z roko ali nogo potisniti pedalo; s tem je potisnil navzdol pripravo; palica, na kateri je bila priprava pritrjena z vežjo pa je skočila nazaj in spet dvignila pripravo. Elastične snovi so zoper zvižanje enako odporne kot zoper ukrivljanje: torzijske vzmeti, ki so jih verjetno iznašli v 4. stoletju pred našim štetjem in ki so jih napenjali z vrvmi iz pletenih kit ali žime, so zamenjale enostavne vzmeti in ogromno povečale moč katalpultov in mehaničnih samostreliv v času helenizma. V tem trenutku pa je postalo jasno, da imajo kovine celo večje elastične možnosti kot les, rog ali katerakoli organska substanca. Filon (pisal je okoli leta 200 pr. n. št.) ima to za novo odkritje in priča, da mu bodo njegovi bralci težko verjeli. Nekateri njegovi predniki iz Aleksandrije, ki jih je prevzela prožnost keltskih in španskih mečev, so delali poskuse, da bi izmerili sile prožnosti. Filonov učitelj Ktezibij je kot rezultat teh poskusov iznašel izstreljevalni stroj, ki je deloval s pomočjo vzmeti, sestavljene iz bakrenih plošč; to so bile prve listnate vzmeti. Kasneje jih je izboljšal sam Filon, iznajdljivi Ktezibij pa je mimogrede izmislil še stroj, ki bi uporabljal prož-

nost zraka v valju pod pritiskom.

Šele mnogo kasneje je postalo jasno, da bi kovinske vzmeti lahko bolje hranile energijo, če bi stisnili zvito palico in ne ukrivili ravne palice. Brunelleschi je, kot pričajo njegovi življenjepis, sestavil »neko budilko, v kateri so različne vzmeti«. Nedavno so odkrili, da je ta izum opisan v neki knjigi o mehanizmi iz poznega 15. stoletja, v kateri je nekaj nenavadnih skicur s stožčasto zaviti vzmetmi. Vzmeti te vrste imamo tudi v sodobnih pasteh za miši. Ure za navijanje s spiralnimi vzmetmi, stisnjenimi vodovrano in navpično, so bile zanesljivo v uporabi že okoli leta 1460, vendar v večini kot luksuzni predmeti za prince, znak solidnega predstavnika srednjega razreda pa so postale približno stoletje kasneje.

BATERIJA

Leta 1801 je Napoleon poklical iz Italije Aleksandra Volta, da bi mu pokazal svoj izum, star takrat leto ali dve, o katerem je tedaj govorila vsa Evropa: električno baterijo. Napoleonov poziv je pomenil, da ima dober nos tako za znanstvene kot vojaške novosti, saj je bila iznajdba baterije, prvega dolgotrajnega vira električnega toka, izhodišče za električne raziskave.

Voltovo odkritje je nastalo na podlagi naključne ugotovitve njegovega rojaka Luigija Galvanija, anatomia iz Bologne, da seirani žabji kraki trznejšo, če se jih dotaknete z določenimi kovinami. Po vrsti poskusov je Galvani napačno sklepal, da je vir elektrike v mišici. Volta je prišel do pravega sklepa: elektrika nastane, če se hkrati dotaknemo kraka z dvema kovinama, prihaja pa iz kovin in ne iz žabe.

S poskušanjem je Volta ugotovil, da sta baker in cink dobra kombinacija, in njegovi poskusi so nazadnje pripeljali do znamenitega Voltovega stebra, sestavljena iz bakrenih in cinkovih plošč, ki so izmenično naložene ena

sečim podestom, se sprejme. Avtorju pripada pavšalno nadomestilo.

Komisija za inovacije TOZD livarna II je pri obravnavi sprejela naslednje sklepe:

1. Za inovacijo tovariša Vinka BULETA in tovariša Jožeta FENKA iz TOZD livarna II št. 403, »Racionalizacija odvoza usedlin vodnih filtrov«, se odobri izplačilo drugega posebnega nadomestila. Izračunano je bilo na osnovi 232.735,90 din povprečnih prihrankov in faktorja ustvaritvene sposobnosti 2a.

2. Predlog tovariša Kraglja iz Gostola, tovariša Petra KOSTOMAJA iz DS investicije in razvoj in tovariša Danija MLAKARJA iz TOZD vzdrževanje št. 579, »Zamenjava mešalca M115 z mešalcem peska M40«, se sprejme. Avtorjem pripada enkratna nagrada.

Služba za inovacije

na drugo, vmes pa so koščki kartona ali tkanine, namočeni v slano vodo. To je bil obnovljivi vir enosmernega električnega toka.

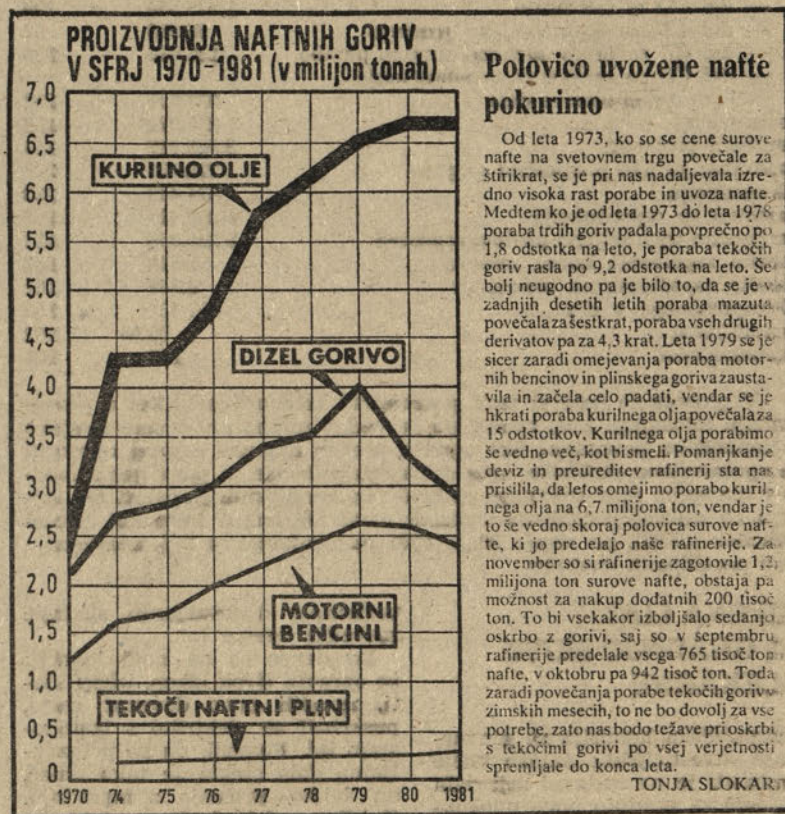
Voltove baterije so se kmalu uporabljale po vsej Evropi, vendar je minilo še skoraj celih dvajset let, preden je odkritje, da električni tok, ki teče po žici, odkloni magnetno iglo, pokazalo temeljno povezanost med elektriko in magnetizmom ter odprlo možnost za ustvarjanje nepretrganega mehaničnega gibanja s pomočjo elektrike.

KROGLIČNI LEŽAJI

Kaže, da je italijanski renesančni kipar in zlatar Benvenuto Cellini (1500 do 1571) prvi uvidel možnost, da lahko skupina prostro vrtečih se kroglic zmanjša trenje med dvema vrtečima se telesoma. »Leta 1543 sem dovršil prekrasen Jupitrov kip. Postavil sem ga na lesen podstavek, v katerega sem vgradil štiri majhne lesene krogle, ki so bile več kot na pol skrite v svojih vdolbinah in tako dobro napravljene, da je lahko majhen otrok brez slehernega napora premikal kip naprej in nazaj in ga vrtel«, je napisal v svoji avtobiografiji.

Krogličnih ležajev s prostimi kroglicami v žlebovih niso uporabljali do zadnje četrtine 18. stoletja, ko so jih vstavili v mlino na veter. Prvi znan primer je iz leta 1780 pri vrsti mlina, pri kateri se celotna konstrukcija vrtili okoli osrednjega stebra. Radialni kroglični ležaji so se prvič pojavili leta 1794, ko jih je Philip Vaughan, lastnik železarne, patentiral za nosilno so kačije. Od takrat naprej in skozi vse 19. stoletje, posebno v letih 1850—1870, so patentirali veliko število izumov, ki so na oseh uporabljali kroglične ležaje: od vrtiljakov in ladijskih pogonskih osi do nosilcev topov pri vojnih ladjah, naslanjačev in koles. Vendar izum ni bil docela izkoriščen do nastanka vozil na lastni pogon, ki so potrebovala kovinske dele, ki morajo prenesti hitro gibanje, s tem pa nastopi nevarnost velikih izgub zaradi trenja. Kroglični ležaji tako niso imeli nepogrešljive vloge, kakršno imajo danes, vse do pojava avtomobila in natančnih strožnic, ki so potrebne pri proizvodnji popolno okroglih kovinskih kroglic.

Iz knjige Heureka
(Služba za inovacije)

se sprejme. Prihranki bodo obračunani eno leto po realizaciji.

3. Za inovacijo tovariša Miloša STANOJEVIČA in tovariša Martina SENICE iz TOZD vzdrževanje št. 248, »Sprememba pritrditve drobnega valja na gred drobilca koksa na aglomeraciji«, se odobri izplačilo tretjega posebnega nadomestila. Izračunano je bilo na osnovi 148.803,10 din povprečnih prihrankov in faktorja ustvaritvene sposobnosti 2b.

4. Predlog tovariša Miloša STANOJEVIČA iz TOZD vzdrževanje št. 646, »Izboljšava transporta na aglomeraciji«, se sprejme. Avtorju pripada pavšalno nadomestilo.

5. Predlog tovariša Miloša STANOJEVIČA iz TOZD vzdrževanje št. 647, »Izboljšava transporta«, se sprejme. Avtorju pripada pavšalno nadomestilo.

6. Predlog tovariša Miloša STANOJEVIČA iz TOZD vzdrževanje št. 648, »Izboljšava transporta na elektroplavžu s prestavljivim vi-

Spomnimo se...

Pohorska, Savinjska in Revirska četa so se na Grmadi pri Šoštanju združile v Stajerski partizanski bataljon. Komandant bataljona je postal španski borec Franc Rozman-Stane.

V Zagrebu se je 8. oktobra 1951 končal II. kongres Zveze sindikatov Jugoslavije.

Kitajski revolucionarji so desetega oktobra 1911 na čelu s Sun Jat Senom strmoglavili dinastijo Mandžu; ta dogodek štejejo za padec fevdalizma na Kitajskem.

Po večdnevnih bojih so prva armadna skupina NOV (prvi proletarski in 12. udarni korpus) in

enote tretje ukrajinske fronte Rdeče armade osvobodile 20. oktobra 1944 glavno mesto Beograd. Na tisoče Beograđanov se je pridružilo osvoboditeljski vojski. Sovražnik je imel velike izgube: 15.000 mrtvih in 9.000 zajetih vojakov in oficirjev. Naslednjega dne so bile na osvobojenem ozemlju Slovenije velike manifestacije.

Dne 3. oktobra 1943 je bil ustanovljen VII. korpus NOV in PO Jugoslavije, ki so ga sestavljale 14., 15. in 18. divizija. Za komandanta je bil imenovan Rajko Tanasković, za politikomisarja pa Jože Brilej.

Alkohol povečuje nevarnost

Martinovanje je za nami, zato bomo zopet spregovorili o alkoholu: predvsem o njegovih posledicah delovanja v organizmu. O tem danes čisto namensko zato, da bi bili vseskozi osveščeni, kakšno nevarnost predstavlja alkohol v prometu.

Ze majhna količina zaužitih alkoholnih pijač ima za posledico, da alkohol pride v kri in z njo do posameznih celic, tudi možganskih, kjer povzroča motnje normalnega funkcionalnega delovanja. Prisotnost alkohola v krvi kaže občutno naraščanje nevarnosti vožnje, saj voznik v takem stanju precenjuje svoje vozniške sposobnosti, zato je njegovo početje za volanom nagnjeno k nevarnim tveganjem in agresivnosti. Ze pri 0,8‰ alkohola v krvi je stopnja nevarnosti štirikrat večja kot pri vožnji v treznem stanju. Nikar si ne delajmo utvar: tudi sicer zelo izkušen voznik podleže zmanjšanju sposobnosti

za vožnjo zaradi vpliva alkohola. Delovanje umskih in telesnih funkcij, in predvsem koordinacija med njimi, je omejena, počasnejša in, kar je največkrat zelo usodno, napačna.

Voznik pod vplivom alkohola, ki je torej zaradi precenjevanja svojih sposobnosti že itak nagnjen k nevarnim tveganjem, zaznava zlasti optično situacijo okrog sebe z omejeno intenzivnostjo. Taki vozniki predvsem spregledajo dogajanja ob robu ceste. Občutno se jim podaljša tudi reakcijski čas celo za sto in več odstotkov in torej ni čudno, da neke nevarne situacije ne morejo preprečiti, ker pač vozilo, ki bi ga normalno v nekih določenih pogojih že uspeli ustaviti, še kar drvi smrti v naročje. Dokazano je tudi, da se pri opitem vozniku ne samo podaljša reakcijski čas, ampak so te voznikove reakcije največkrat nepravilne. Vinjen voznik npr. ob neki nevarnosti neuspešno zavira, v tej isti situaciji pa bi trezen voznik preprečil najhujše s kakšnim drugim, bolj uspešnim manevrom.

Cestni promet zahteva dosledno disciplino udeležencev. Vinjenim ljudem je disciplina na splošno tuja. Nedisciplinarnost na cesti in z njo neupoštevanje prometnih predpisov pa zagotovo vodi v neusklažene odnose med udeleženci v prometu, česar nujna in zla posledica je prometna nesreča. Voznik, ki sede za volan pod vplivom alkohola, čeprav v prepričanju, da ga nekaj prenese, se ne more prištevat med dobre avtomobiliste. Vinski bratje vseh vrst bi se morali zavedati, da je vožnja zelo zahtevno opravilo in da potrebuje celega človeka: preudarnega, vestnega in skoncentriranega, ki mu ne more in ne sme ukazovati boter alkohol!

(Nadaljevanje z 8. strani)
vračanja posojila, ki so ga prejeli po potresu kot pomoč za obnovo porušjenih hiš in gospodarskih poslopij.

Tovariš Pohajač mi je takorekoč iz prve roke dal naslednja pojasnila (iz prve roke pravim zato, ker tovarišica Pohajačeva vodi krajevno pisarno):

Vodovodne težave so se izboljšale, pomanjkanje pitne vode pa rešujejo s pridelkom iz vinogradov. Elektrifikacija se je izboljšala. V dveh učilnicah osnovne šole imajo še vedno kombinirani pouk: za prvi in tretji razred v eni učilnici, za drugi in četrti razred pa v drugi. Kakšne težave so s tem, si lahko predstavljamo, najbolje pa bi nam to lahko pojasnili obe učiteljici. Prav gotovo lahko premagujeta težave le z ljubeznijo do poklica in z navezanostjo na marljive šolarje.

Po potresu je bilo obnovljenih in na novo zgrajenih veliko domov. Že tri leta imajo novo trgovino. V stavbi, kjer je krajevni urad, imajo tudi sobo za kulturne prireditve (dvorano). Letos so bogatejši za igrišče, še vedno pa pogrešajo telovadnico.

Svet krajevne skupnosti je sestavljen iz predstavnikov šestih vaških skupnosti in nekaterih drugih članov. Predstavniki vaških skupnosti so odgovorni za izvaja-

nje nalog, ki so vezane za njihovo območje. Da je delo za izvrševanje številnih nalog lažje izvedljivo, se svet krajevne skupnosti sestaja navadno s člani izvršnega odbora krajevne konference SZDL; skupaj se odločajo in sprejemajo stališča do reševanja problemov. Ti dve telesni sta tudi gonilna sila družbenopolitičnega dela na Prevorju.

O tem bi nam lahko še več pojasnili predsednik sveta KS, predsednik KK SZDL, predsedniki vaških skupnosti, predsednik krajevne združenja ZZB NOV, vodja območne delegacije, učiteljici na osnovni šoli; zelo veseli bi bili, če bi se oglasili mladi krajam s svojimi problemi. Pri tem bi jim gotovo rada pomagala tovarišica Pohajačeva. Še posebno bi bili veseli kakih zanimivih, lepih fotografij. Kaj pravite k temu tisti, ki se vozite iz teh naselij v našo železarno na delo? Pa tov. Francka Marcenova, pevka, »glasbenica«, sicer pa upokojena kuharica, mati ravnatelja glasbene šole in znanega dirigenta v Celju, živi leksikon dogodkov v teh krajih?

Veliko si obetajo od nove, tripasovne, asfaltirane ceste, ki bo povezovala Celje s Kumrovcem. Pripravljalna dela so v teku tudi že skozi Prevorje. Vsekakor bo živahnejši utrip življenja v teh krajih, ko bo dokončana ta važna prometna žila... R. U.

Vsak trenutek pripravljeni na obrambo našega neba.

Ob dnevu oboroženih sil

Centralni komite KPJ je z razglasom pozval narode Jugoslavije na oborožen boj proti okupatorju — razglas je bil objavljen 12. julija 1941 in je pozival narode Jugoslavije, naj spremenijo svojo deželo v oblegano trdnjavo proti fašističnim osvajalcem, komuniste pa, naj brez obotavljanja organizirajo partizanske odrede in prevzamejo vodstvo narodnoosvobodilnega boja.

Tako so v juliju 1941 začeli oboroženi boji v Srbiji, Črni gori, Bosni in Hercegovini, Hrvaški in Sloveniji. Predvsem glede na različne objektivne pogoje v posameznih pokrajinah pa tudi področjih se je oborožen boj poletil in jeseni 1941 razvijal v posebnih oblikah in z različno intenzivnostjo.

Tako se je v poletnih mesecih razvnel partizanski boj širom po Jugoslaviji, v njenem največjem delu pa se je že razvil v splošno ljudsko vstajo. To je bila prva vstaja v okupirani Evropi. Oborožene sile, ki so jih imeli okupatorji na voljo v Jugoslaviji, so bile sestavljene iz 18 italijanskih, nemških, bolgarskih in madžarskih divizij ter 5 domobranskih divizij NDH z okupatorsko in kvislinsko žandarmerijo, policijo in obmejnimi enotami. Niso bile sposobne preprečiti razvoj NOB.

Zaradi vsega tega so bili okupatorji primorani pripeljati v Jugoslavijo nove sile iz drugih okupiranih dežel in drugih front.

Vsesplošni razvoj oboroženih sil vstaje je omogočil, da so se partizanski odredi že leta 1941 začeli združevati v močnejše vojaške enote, ki niso bile vezane na določeno ozemlje. Ta proces se je pričel s sklepom vrhovnega štaba z dne 21. decembra o ustanovitvi 1. proletarske narodnoosvobodilne udarne brigade. Sklep o ustanavljanju brigad je bil z vidika rasti narodnoosvobodilne vojske in vodenja narodnoosvobodilne vojne zelo pomemben. Za razliko od partizanskih odredov, ki so bili po svoji notranji organizaciji kot pojmovanju množic borcev vezani na določeno ozemlje, so bile brigade gibljive enote, usposobljene za dejavnost na vsakem terenu. S takšnimi enotami je bilo ob uporabi načel manevrske taktike možno zadajati okupatorju nenadne udarce. Z ustanovitvijo prve brigade

se je pričel proces združevanja teritorialnih partizanskih enot v vojsko, ki je v razmerah, ko je bilo še zelo neugodno razmerje sil, z uporabo partizanske taktike in njenim kombiniranjem s frontalnimi akcijami izoblikovala strategijo in taktiko naraščajočosvobodilne vojne.

Danes so oborožene sile po svoji funkciji pomemben del sistema družbene samozaščite; s svojo močjo in pripravljenostjo krepijo zaupanje in varnost naših delovnih ljudi in občanov, po drugi strani pa odvrtačo vse tuje sile in sovražnike, kar je zelo pomembno za varnost družbe.

Jugoslovanska ljudska armada je kot borbeno najbolj pripravljen del vojaškega organiziranja oboroženega naroda v sistemu splošne ljudske obrambe, hkrati pa močna komponenta splošne stabilnosti naše družbe ter s tem prispeva h krepitvi družbene samozaščite. Poleg tega je vedno pripravljena za delovanje proti organizirani oboroženi sovražni aktivnosti pa tudi drugače prispeva h krepitvi družbe.

Pri oblikovanju mladega človeka v zvestega pripadnika naše samoupravne socialistične družbe ima Jugoslovanska ljudska armada velik delež.

V času služenja kadrovskega roka uri mladino za obrambo in samozaščito, usmerja svoje pripadnike v razne aktivnosti za pridobivanje sposobnosti in novih spoznanj s področja vojaške znanosti.

Zato bomo dan oboroženih sil 22. 12. 1981, ki je prerasel v vse jugoslovanski praznik, s ponosom praznovali, saj poteka 40 let od dneva, ko je bila postrojena 1. proletarska narodnoosvobodilna brigada.

Ruski politik in vojskovodja Potemkin, ljubimec ruske carice Katarine II. Velike, je znan po tem, da je dal ob cestah, po katerih je potovala Katarina, zgraditi kulise bogatih vasi, da bi ji tako čim uspešneje predstavili svoje kolonizacijsko delo v Ukrajini. Še danes pomeni izraz »Potemkinove vasi« figurativno laž, slepilo. Potemkin je umrl 16. oktobra 1791.

Ljudski plesi

Celjska folklorna skupina ZPD France Prešeren je bila ustanovljena novembra, 1973. leta. Od vsega začetka jo z velikim navdušenjem in ljubeznijo vodi Edo Gaberšek, ki je bil vrsto let plesalec pri akademski folklorni skupini France Marolt v Ljubljani. Naša folklorna skupina je bila ustanovljena zato, da se ohrani ljudsko izročilo in prenaša na mlajše rodove. Glavni cilj nam je, da se vsako leto naučimo nov ples. Do zdaj smo se naučili že osem plesov. To so iz Slovenije: belokranjski, kozjanski, gorenjski in prekmurski plesi; iz Hrvaške posavski plesi; iz Vojvodine baranjski plesi; iz BiH starobosansko kolo iz okolice Glamoča. Drugega oktobra pa smo na celovečernem koncertu v Rogaški Slatini prvič odplesali šumadinske ples iz Srbije.

Pri delu se srečujemo z vrsto problemov. Največja problema sta noše in vadbeni prostor. Originalne noše ali noše, izdelane po originalih, so izredno drage, kot amaterji pa se pogostokrat srečujemo s finančnimi težavami. Za primer naj povem, da stan en par gorenjskih noš, se pravi moška in ženska noša, preko 30.000 din.

Drugi veliki problem je vadbeni prostor. Do julija smo gostovali v prostorih bivšega Kajuhovega dijaškega doma, ki je last EŠC. Ker pa šola rabi te prostore za nove učilnice, so nam odpovedali gostoljubje. Sicer ima Zveza kulturnih organizacij Celje svoj prostor, vendar v tem prostoru vadijo mešani pevski zbor ZPD France Prešeren, mešani pevski zbor Društva upokoencev, naša skupina in likovna sekcija, tako da je nam prostor na razpolago samo enkrat na teden, kar pa je odločno premalo, saj nas je preko 80 članov.

Našo skupino sestavljajo tri skupine: »mlada«, »srednja« in »stara«. Ta razdelitev ni glede na starost članov, ampak glede na staž v skupini. »Stara« in »srednja« skupina nastopata skupaj tako, da se, medtem ko ena nastopa, druga preoblači. Člani »mlade« skupine se učijo plesov, ki jih člani ostalih dveh skupin že znajo in se potem kasneje priključijo obema skupinama.

Kljub težavam, ki sem jih že naštel, pa smo letos uspešno nastopali. Do 25. oktobra smo nastopali 75-krat. Od tega smo imeli 13 celovečernih koncertov, 31 delnih koncertov, 31-krat pa smo nastopili na raznih prireditvah in proslavah z enim, dvema ali tremi plesi. V začetku junija smo bili 8 dni na Finskem; v tem času smo imeli 12 nastopov. Sodelovali smo na mednarodnem folklorne festivalu v Viitasaariju. To je malo mesto v srednji Finski, približno 400 km severno od glavnega mesta — Helsinki. Na festivalu je sodelovalo več kot 40 skupin s preko 1.700 plesalci. Bili smo najboljši in prejeli smo mnogo ugodnih kritik in pohval ter povabilo na sodelovanje na tem festivalu naslednje leto. Po festivalu smo tri dni gostovali v glavnem mestu Finske, kjer smo bili izredno toplo sprejeti. V začetku septembra pa smo v Turčiji nastopili na festivalu Atatürk v Kirsehiru. To je mesto blizu

200 km jugovzhodno od Ankare. Poleg turških skupin je na tem festivalu nastopila še odlična italijanska skupina s svetovno znanim plesom Tarantela. Tudi na tem festivalu smo bili najboljši in organizatorji so izrazili željo za sodelovanje na naslednjem festivalu drugo leto.

Poleg že prej naštetih težav se je v oktobru pojavila še ena. Na služenje vojaškega roka so (razen enega) odšli vsi tamburaši, še ta edini se jim bo v začetku prihodnjega leta pridružil. Zato z veseljem sprejemamo nove glasbenike, pa tudi plesalce bomo veseli. Zainteresirani se naj javijo v Gregorčičevi 6, vsako sredo od 19. ure dalje.

Z veseljem bi tudi sodelovali na kakšni prireditvi ali proslavi v vaši delovni organizaciji in krajevni skupnosti.

Ocvirk Mitja

Žlahtni meščan v celjskem gledališču

Slovensko ljudsko gledališče Celje je za svojo drugo premiero v letošnji sezoni izbralo komedijo velikega francoskega komediografa Molièra Žlahtni meščan, gotovo nelahko delo za uprizoritelj, skih večerih. Delo je prevedel Josip Vidmar, zrežiral pa Franci Križaj.

Vsebina na kratko: bogati gospod Jourdain si malce v poznih letih omisli učitelja plesa, glasbe, filozofije, najame tudi učitelja borjenja, da bi bil čimbolj podoben pravemu plemenitežu. Tako bo lahko drugoval s pravimi grofi in hodil na sprejem k pravi pravcati imenitni markizi. Kako si le potemtakem drzne preprosti meščan Kleont snubiti njegovo hčer, ki jo vendarle hoče spraviti v gosposke kroge! V kakšne bridke težave zabrede Jourdain zavoljo svoje častiteljnosti, kako neusmiljeno brije iz njega norce Molière in ga izpostavlja posmehu, nam komedija pripoveduje ne samo na šaljiv način, v njej prepoznamo tudi svoje šibke razvade in v tem se nam avtor kaže kot pronicljiv opazovalec človeške narave, ki se skozi stoletja pač ni kaj prida spremenila.

Prevajalec Josip Vidmar pravi o Žlahtnem meščanu takole: Molière je bil po rodu meščan. Kot komediograf, ki je s smehom govoril o človeških slabostih, pa je mogel v času absolutizma (Ludvik XIV., sedemnajsto stoletje) biti samo kritik splošnih slabosti, ki so se izživilje v življenju meščanstva in nižjega plemstva, pred katerim ga je varovala kraljeva avtoriteta. (Znano je, da je bil Molière s svojo gledališko skupino po desetletnem napornem igranju v provinci predstavljen kralju Ludviku, »sončnem kralju«, kateremu se je na mah priljubil, tako da ga je vzel v svojo osebno zaščito, kar je bilo vsekakor potrebno v času, ko komedijantom ni bilo »z rožcami poslano«, mnogokje so jih preganjali kot zlodejeve odposlance.)

Višjih slojev Molière ni uvajal in svoje igre, ni jih izpostavljal porogu, bilo bi pač preveč tvegano. V izjemnih primerih jih je uvedel le kot predstavnike višje modrosti in razsodnosti, v počastitev kralja kot najvišjega sodnika in razsodnika.

V celjski uprizoritvi nastopa domala ves celjski ansambel z gostjo Zvezdano Mlakarjevo. Jourdaina igra Miro Podjed, njegovo ženo Mija Mencejeva, markizo Marjana Krošlova, služkinjo Milada Kalezičeva, hčerko Anica Kumrova in drugi.

Po uspeli uprizoritvi Polke Milana Kleča je to že druga komedija, ki ji bosta v višku sezone sledili še drami Gospa z morja Henrika Ibsena in Sestri ameriške avtorice Kesselmanove, za konec pa spet komedija Jakob in njegov gospodar češkega avtorja Milana Kundere.

Uprava SLG Celje

Ameriški izumitelj Thomas Alva Edison je izumil nad tisoč patentov, predvsem v elektrotehniko? odkril je električno žarnico z ognjeno nitko, fonograf (gramofon), mikrofona. Med prvimi je zgradil električno centralo; izpopolnil je telefon in akumulator. Odkril je kinetoskop in prvi uporabil 35 mm celuloidni filmski trak, ki ga uporabljamo še danes. Delal je poskuse za sinhronizacijo filmske slike s tonom in zgradil prvi filmski atelje na svetu. Umril je 18. oktobra 1931, torej pred 50. leti.

V Užicu, prvem svobodnem mestu v zasedeni Evropi, je 19. oktobra 1941 izšla prva številka Borbe, glasila KPJ. V dveh mesecih Užiške republike je izšlo 19 števil list, ki je poročal s front na katerih so se partizanski odredi bojevali z nemškimi okupatorjem in domačimi izdajalci. Uvodnik »Zakaj izhaja Borba« je napisal tovariš Tito. V medvojnem času je Borba izhajala še pet mesecev v Driničih, nato pa ponovno v osvobojenem Beogradu.

Na karlovških ulicah je v boju z ustaškimi agenti padel 18. oktobra 1941 revolucionar in narodni heroj Josip Kraš, ki je po okupaciji ustanovil pri okrožnem komiteju KPJ, v Karlovcu vojaško vodstvo za Kordun in organiziral partizanske enote v Kordunu, Baniji in Gorskem Kotorju.

Eden največjih jugoslovanskih pesnikov Peter Petrović Njegoš, vladika Črne gore, je umrl 19. oktobra 1851. Uredil je politične razmere v deželi. Njegov Gorski vijenac je postal narodna poema (epska pesnitev izredne lepote in umetniške vrednosti) črnogorskega ljudstva.

IZ ŠOLSKIH KLOPI

TOKRAT VAM PREDSTAVLJAMO NAČRT DELA PIONIRSKÉ ORGANIZACIJE OSNOVNE ŠOLE STORE ZA ŠOLSKO LETO 1981-82

I. ORGANIZACIJSKA UREDITEV

1. V pionirski odbor Ivana Cankarja so vključeni pionirji-učenci od 1. do 7. razreda.
2. V oddelkih imamo oddelčne aktivne PO. V aktivnih delujejo odbor in delovne komisije.
3. Pionirska organizacija šole ima odbor PO. Člani tega odbora so predsedniki aktivov PO in delegati SU, OO ZSMS, ŠSD, RK, prometne sekcije in literarnega krožka.
4. Odbor ima svojega predsednika, namestnika predsednika, blagajnika in tajnika. Delovne komisije odbora izvajajo naloge po programu PO.
5. Odbor PO izdela na osnovi programa občinskega sveta pionirjev osnutek načrta dela PO na šoli. Pripombe na ta osnutek oddajo aktivni PO do 29. septembra.
6. Odbor PO sprejme program dela na pionirski konferenci 29. septembra.

onirjev in obvladajo tekst svečanega pionirskega zaobljube.

- b) 29. novembra organizirajo svečan sprejem cicibanov v PO, jim podelijo pionirske simbole, pripravijo pogostitev ter kulturno-zabavno prireditve.
3. Ob dnevu mrtvih pripravimo komemoracijo ob spominski plošči.
4. 22. decembra delegacija pionirjev obišče vojašnico in čestita pripadnikom JLA.
5. Komisija za kulturne in družabne prireditve organizira oddelčno praznovanje novega leta, kulturnega praznika in prvega maja. Pripravi tudi pustno rajanje.
6. Ob prvem maju čestitamo delovnim ljudem in občanom.
7. Ob dnevu zmage poslušamo spomine na partizanska leta.
8. Pripravimo svečan sprejem KURIRČKOVI POŠTI.

III. TEKMOVALNE AKCIJE

Sodelovali bomo v XII. JPI pod geslom RASTEMO POD TITOVO ZASTAVO.

1. MI SMO TITOVA MLADINA, RDEČA ZVEZDA SVETI NAM NA POT

— Sodelovali bomo pri dejavnostih ŠSD, kjer se bomo urili za SLO in DS (prva pomoč, orientacija, streljanje),

— sodelovali bomo na republiških akcijah pionirjev (srečanje zgodovinarjev in likovnikov, zbor pionirjev itd.).

3. KOVAČI SMO IN NAŠA SILA SKOVALA NAM BO SREČE KLJUČ

— vključevali se bomo v natečaje pionirskega lista,

— udeležili se bomo republiškega srečanja pionirjev gasilcev,

— spodbujali bomo drug drugega k varčevanju in se vključevali v pionirske hranilnice.

4. ZAPOJMO PESEM SI VESELO, NAJ SE RAZLEGA PREK SVETA

— sodelovali bomo v krožkih,

— vključili se bomo v tekmovanje v Veseli šoli,

— vključili se bomo v tekmovanje za Cicibanovo in Kajuhovo brašno značko,

— skrbeli bomo, da bo vsak učenec naročen vsaj na enega od mladinskih časopisov (Ciciban, Pionirski list, Pionir, Kurirček),

— sodelovali bomo na republiških srečanjih s področja kulturno-umetniškega ustvarjanja.

5. ŽIVE NAJ VSI NARODI, KI HREPENE DOČAKAT DAN, DA KODER SONCE HODI, PREPIR IZ SVETA BO PREGAN

— aktivno se bomo vključevali v klub OZN,

— prodajali bomo značke in nalepke.

Odbor PO Ivan Cankar

Prispevek k ohranjanju gozdov

Pionirji in mladinci naše šole že vrsto let pogozdujemo na Svetini.

Tako smo v petek, 2. 10. 1981, učenci 8.c razreda pogozdovali na Javorniku. Že navsezgodaj smo prišli vsi zaspani na avtobusno postajo v Štorah, od koder smo se z avtobusom odpeljali proti Javorniku. Izstopili smo na avtobusni postaji, naprej pa smo morali peš. Ker nismo vedeli za pot, smo spraševali mimoidoče. Končno smo le prišli na kraj, ki nam je bil odmerjen za pogozdovanje. Ura je bila šele 7.30 in do 8. ure smo počakali gozdarja. V tem času smo si lahko dobro ogledali teren, ki je bil kar pripraven. Gozdar nam je dajal navodila, mi pa smo ga z zanimanjem poslušali, saj smo hoteli svoje delo kar najbolje opraviti. Kmalu se je zaslišalo zadevanje rovin

ob skale. Delali smo vsi brez izjeme z veliko delovno vnemo. Eni so kopali jame, drugi pa so sadili smreke. Delali smo v skupinah po dva in dva.

Ure so hitro minevale. Do desetih, ko smo malicali, smo posadili že skoraj polovico hriba. Po obilni malici smo se zopet z veliko vnemo lotili dela. Zaradi polnih želodcev in dežja pa je delo malo počasneje napredovalo. Ob 13.30 smo končali z delom. Posadili smo kar 3.100 sadik. Kasneje smo izvedeli, da smo skupno v jesenskem času posadili 12.000 sadik, spomladi pa jih bomo še 30.000

Zavedamo se, da s pogozdovanjem opravljamo koristno delo in prispevamo svoj delež v boju za čistejšo okolje, saj ljudski rek ne laže, ko pravi, da je gozd naše zeleno zlato.

Irena Kragel, 8.c

Preizkus znanja iz obrambe in zaščite na tekmovanju osnovnih šol Celja v Štorah maja 1981

7. Odbor skrbi za izvajanje in dopolnjevanje programa.
 8. Odbor skrbi za povezavo oddelka z odborom PO šole. Člani odbora poročajo o delu in izvajanju načrta oddelčnih aktivov PO.
 9. Odbor se sestaja štirinajst dni.
 10. Leta 1982 praznujemo 40-letnico Zveze pionirjev. Naloge bomo izvajali pod geslom 40 let ZP — 40 akcij.
- Akcije se vršijo v okviru JPI in v sodelovanju SU, interesnih dejavnosti, ŠSD, prometne sekcije in RK.

II. PRIPRAVE PROSLAV IN PRAZNOVANJ

1. Priprava odredne pionirske konference 29. septembra.
2. Sprejem cicibanov v PO.
- a) Pioniri pripravljajo cicibane za sprejem v PO tako, da le-ti osvojijo začetno znanje o zvezi pi-

— utrjevali bomo pionirsko organizacijo in se pri delu povezovali s svetom pionirjev in našim patronatom (Zelezarna),

— preko svojih delegacij se bomo povezovali z občinsko konferenco ZP,

— oblikovali bomo oddelčne skupnosti učencev in aktivne PO in v njih razvijali samoupravne odnose,

— povezovali se bomo s KS Store (stalna akcija).

2. LEPO JE V NAŠI DOMOVINI BITI MLAD, V DEŽELI, KJER SO SI LJUDJE KOT BRAT IN BRAT

— sodelovali bomo v vsakoletni akciji NNNP (stalna akcija),

— pripravili bomo sprejem kurirčkovi pošti,

— sodelovali bomo s pripadniki JLA in ZRVS (22. december, ob sprejemu kurirčkove pošte, ob akciji NNNP),

— nadaljevali bomo z akcijo VSI SMO PRIJATELJI in se povezovali s pionirji na OŠ Prebold,

Skupnost učencev

Na naši šoli smo v začetku šolskega leta ustanovili SAMOUPRavno SKUPNOST UČENCEV. Njeno skupščino sestavljajo: predsedniki oddelčnih skupnosti, delegati interesnih dejavnosti, delegati pionirske in mladinske organizacije, šolskega športnega društva in RK. Skupščino vodi predsedstvo, ki ga sestavljajo: predsednik, tajnik, blagajnik ter delegata PO in ZSMS. V okviru predsedstva pa bosta še delovali komisiji za učno-vzgojne rezultate in disciplino.

Na dan pionirjev, 29. septembra, ob 7.30 je prvič zasedala skupščina skupnosti učencev. Predstavniki oddelčnih skupnosti, delegati PO in ZSMS, ŠSD in RK so najprej prebrali svoje programe. Sprva so imeli tremo, ki je med branjem splahnela in njihovih glasov so zveneli samozavestno. Z dvigom rok smo potrдили, da se strinjamo z vsebino njihovih programov. Nalog je

precej in še zahtevne so, zato se bo potrebno takoj lotiti dela. Posebno delovni bosta morali biti obe komisiji, ki bosta spremljali učni uspeh in disciplino v oddelkih, obravnavali prekrške in skrbeli za dosledno uresničevanje sklepov. Skupnost učencev bo ob 1. in 3. redovalni konferenci organizirala tudi oddelčne redovalne konference in povabila razredne učitelje. Veliko pozornosti bomo namenili varčevanju in tako prispevali k stabilizaciji. Tudi skrb za snago je ena glavnih nalog, saj vemo, da je boljše bolezen preprečevati kot pa jo zdraviti.

Skupnost učencev na naši šoli je torej zaživela, od nas samih pa je odvisno, da uresničimo zastavljene cilje in si hkrati nabere mo izkušnje, ki nam bodo koristile pri nadaljnjem vključevanju v samoupravne oblike dela odraslih.

Rasta Vrečko, 7.a

ZDRAVJE

KAJENJE — MNOGOKRAT VZROK BOLEZNI IN SMRTI

Tobak je bil prenesen v Evropo iz Južne Amerike nekje v 16. stoletju. Imenovali so ga po francoskem ambasadorju, ki je javno trdil, da je zdravilna rastlina.

Tobakovo listje vsebuje mnogovrstno mešanico različnih kemičnih sestavin, od katerih je najvažnejši alkaloid NIKOTIN. Tobačni dim je heterogena mešanica plinov, nekondenziranih par in tekočih delcev. Pri kajenju pride v usta torej koncentrirani aerosol.

Glavni tok dima je produkt izgorevanja pri temperaturi 884°C, vzporedni tok dima (ob tlenju cigarete) pa nastaja pri izgorevanju 835°C. Pri teh temperaturah potekajo zapletene reakcije, pri katerih se mnoge sestavine tobaka kemično spremenijo.

Suhi delci se destilirajo v obliki katrana, ki precej spominja na

premogov katran. Ena cigareta vsebuje 17–40 mg katrana. Od sestavin tobaka zaslužijo posebno pozornost tudi ogljikovodiki, ker mnogi od njih povzročajo raka.

Večina nevarnih snovi ni v tobačnem listju, temveč nastaja šele pri njihovem izgorevanju, nekateri od teh celo pri izgorevanju cigaretne papirja. Posebno važna je ugotovitev, da vzporedni tok dima (dim, ki ga prejme okolica kadilca) vsebuje 3-krat več nevarnih substanc kot glavni tok (tisti, ki ga kadilec vdiha).

Od vseh sestavin v tobačnem dimu je najaktivnejši nikotin. Ugotovljeno je, da se njegovo delovanje odraža skoraj na vseh tkivih človekovega organizma. Že ena pokajena cigareta vnese v telo od 2,5–3,5 mg nikotina. Po udariti pa moramo, da ljudje različno reagirajo na različne količine nikotina.

Nikotin deluje na možgane in živčni sistem bodisi vzbujajoče bodisi pomirjajoče, odvisno od vnesene količine, aktivnosti možgan, psihološkega stanja in drugih dejavnikov. Po večjih dozah

se lahko pojavi zastoj dihanja (smrt), v milejši obliki pa bruhanje, drhtenje, spremembe v možganih itd.

Na srčno-žilnem sistemu izziva nikotin povišanje krvnega pritiska, pospešenje srčnega ritma; v posebnih prilikah tudi njegovo upočasnitev, povečanje srčnega delovanja, ki ga spremlja povečana poraba kisika in povečan krvni pretok. Pri osebah s poapnelimi žilami povečanje srčnega pretoka ni možno, zato se zaradi neskladja med potrebo srca po kisiku in srčnim pritokom pojavljajo stiskajoče bolečine v prsih (napadi angine pectoris). Povišanje prostih maščobnih kislin in lepljivost določenih sestavin krvi privede do zamašitve srčnih arterij in do srčnega infarkta s pogostnim smrtnim izidom.

Na prebavila deluje nikotin dražeče. Izziva rano na želodcu in dvanajsterniku. Nikotin pospešuje tudi krčenje črevesja, zato pride včasih do nenadnih drisk.

Zelo močan vpliv ima nikotin na dihalne organe. Prek sprememb na dihalih, ki so tesno povezana s srcem, nastajajo tudi težke spremembe na srcu. Te spremembe pass drugačne, kot smo jih prej omenili.

Nikotin zmanjšuje premer dihalnih poti, torej vodi do povečane odpornosti toku zraka, ki prihaja v pljuča. Posledica je zmanjšana dihalna sposobnost, ki vodi do zmanjšane delovne, tekmovalne in splošne telesne aktivnosti. Pri dolgotrajnem povečanem odporu v dihalnih poteh pride do prekomerne obremenitve srca.

Nikotin zmanjšuje tudi zmožljivost utripalnih celic dihal. Zaradi zmanjšane čistilne sposobnosti se snovi, ki povzročajo raka, dalj časa zadržujejo na sluznici dihal in je zato možnost, da zbole za rakom na dihalih, pri kadilcih mnogo večja kot pri nekadilcih.

Kajenje je v največji meri vzrok za nastanek kroničnega bronhitisa in torej tudi vzrok težkih invalidnosti in povečanja rizika smrti zaradi bronhitisa in enfizema (razširjenja pljuč). Pomen kajenja kot povzročitelja pljučnih obolenj je mnogo večji kot pomen onesnaženega zraka ali

poklicne izpostavljenosti onesnaženemu zraku na delovnem mestu.

Nikotin škoduje tudi še nerojenemu otroku v materinem telesu in tudi pozneje z dojenjem prehaja od matere k otroku. Opozorimo naj še, da pride pri kadilcih pogosteje do spontanega splava, da je med njimi več sterilnih in da češče rode mrtve otroke.

NIKOTIN je ena najbolj strupenih snovi, kar jih poznamo. V marsičem je podoben cianidom. Smrtna doza za odraslo osebo je približno 60 mg. Torej se v škatli cigaret skriva večkratna smrtna doza. Kadilci niti ne slutijo, da v žepu nosijo bombo.

Zakaj tako redko prihaja do akutne zastrupitve, danes ne bi razpravljali. Dejstvo je, da so veliko pogostejše kronične zastrupitve z nikotinom in da se pojavljajo tako pri kadilcih kot pri nekadilcih, ki se dalj časa zadržujejo v zakajenih prostorih.

Ugotovljeno je, da vsaka pokajena cigareta skrajša življenje za 15 minut. Na podlagi tega je preračunano, kolikšen odstotek ljudi, sedaj starih 35 let, lahko pričakuje smrt pred 65 letom starosti:

- nekadilci 15 %,
- kadilci od 1 do 14 cigaret dnevno 22 %,
- kadilci od 15 do 24 cigaret dnevno 25 %
- kadilci preko 25 cigaret dnevno 35 %.

Kajenje je torej ena največjih nevarnosti za življenje, je pa tudi ena tistih, ki se je težko izogniti. Škodljive posledice te najbolj razširjene navade so dobro znane, vendar ne glede na to kade stari in mladi, zdravi in bolni. Žal je med njimi vse več mladine in žena.

O tem, kako začnemo kaditi, ali nedozorele osebnosti kade več, ali je kajenje navada in kako pride do tega, ali so kadilci narkomani in kako se odvaditi kajenja, bomo spregovorili ob drugi priložnosti.

Dr. Zoran Dinić
spec. pnevmoftiziolog
(Informativni fužinar)

Pohod na Resevno

Vsako leto zgodovinski krožek OŠ Štore organizira pohod na Resevno. Tako je bilo tudi letos.

V soboto, 17. oktobra, smo člani recitacijskega, planinskega, zgodovinskega, taborniškega in OZN krožka odšli na pohod na to lepo gorsko točko v zavetju gozdov in grobov hrabrih partizanov.

Opuščena tradicija v okolici Štor
(foto Barič)

Vsi smo bili zelo veseli, ker smo imeli sončno vreme. Hodili smo po cesti do Šentjanža, nato pa zavili po kamniti poti proti Javorniku. Med potjo smo se ustavili pri grobovih padlih partizanov in jim prižgali sveče. Pri spomeniku padlih borcev 2. ko-

zjanskega bataljona smo imeli komemoracijo, ki so jo pripravili člani recitacijskega krožka. Učenka iz osmega razreda nam je prebrala o boju partizanov pod Resevno. Pot smo nadaljevali do Mulejeve domačije, kjer je bila ustanovljena 1. celjska četa.

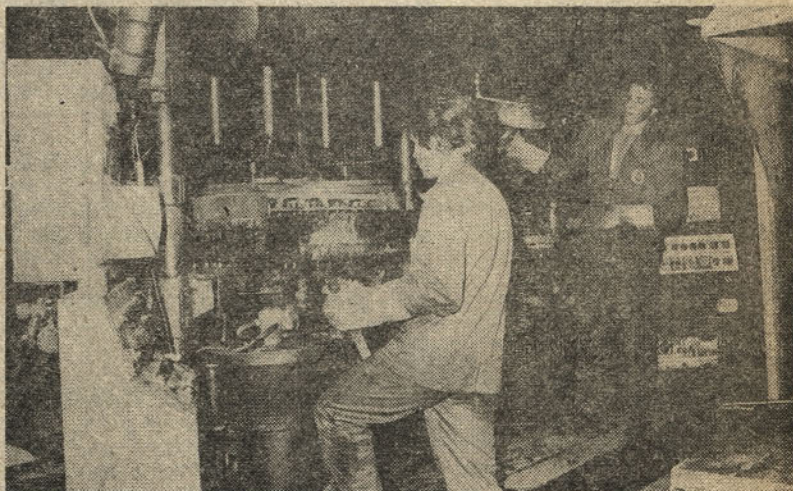
Ustavili smo se pri novi spominski plošči. Po lepi gozdni poti smo nato odšli proti Resevni. Med potjo smo nabirali kostanj, nekateri učenci in tovarišice pa so našli tudi gobe.

Pred nami se je pokazala velika jasa, ki jo je obdajal gozd. V zgornjem koncu tihe jase je samevala gomila Cvetke Jerinove in Dušana Laha. Sedli smo v travo in se odpočili. Tudi tu smo imeli komemoracijo. Zelo nas je pretreslo, ko smo prisluhnili pričevanju o zadnjem boju Cvetke in Dušana. Zamišljeni smo se odpravili proti koči. Tam smo pustili svoje stvari in pripravili kostanj za peko. Dobili smo topel čaj, kostanja pa smo se do sitega najedli. Igrali in zabavali smo se, dokler tovarišice niso dale znaka za odhod. Vračali smo se po drugi poti skozi Kompole. Med potjo smo zopet našli nekaj gob in kostanja.

Izlet na Resevno je bil zanimiv in poučen, saj smo spoznali kraj, kjer sta omahnila v smrt naša rojaka Cvetka Jerinova in Dušan Lah, hkrati pa smo se nadihali svežega zraka in se najedli kostanja.

Mislím, da bi morala naša šola organizirati še več takih izletov.

Čagalj Nataša
6. a razred OŠ Štore
Dopisniški krožek

Izdelava jeder v livarni II

iz krajevne skupnosti ŠT O R E

Dne 26. novembra ob peti uri popoldne je bila v prostorih osnovne šole v Štoreh programska konferenca krajevne frontne organizacije socialistične zveze. Delegati so se tokrat odzvali polnoštevilno in tako pripomogli k sklepčnosti. Kot gosti sta se konferenci udeležili Tovarišica Trogarjeva in Ocvirnkova z občine, na zboru pa so aktivno sodelovali tudi vsi predstavniki družbeno-političnega življenja Štor. Prav verjetno je bila ta letna konferenca ena najboljših zadnjih let, saj jo je odlikovala vsebinska in objektivno kritična razprava. Vse novoizvoljene člane predsedstva bomo predstavili kdaj drugič, povečamo naj le to, da bodo vodilni funkcionarji SZDL v kraju v naslednjem mandatu tovariši: Zlatko Leskovšek kot predsednik, Franc Zelič in Franc Maček kot podpredsednika ter Dragan Simović kot sekretar.

V enem naslednjih člankov bomo objavili izvlečke iz zanimive razprave. Tokrat pa zaradi pestrosti ter izčrpnosti snovi objavljamo celoten govor oziroma poročilo dosedanjega predsednika štorske frontne SZDL, tovariša Zeliča.

Jok

SZDL kot najmasovnejša družbeno-politična organizacija vseh ljudi, ki imajo skupen cilj v izgradnji socialistične družbe na temeljih samoupravljanja, si nenehno prizadeva, da bi bila mesto izražanja in usklajevanja vseh interesov in potreb delovnih ljudi in občanov. To prizadevanje terja od SZDL tudi nenehno prilagajanje oblik in metod svojega dela doseženi stopnji razvoja in trenutni družbeno-politični situaciji, s tem da vedno znova uporablja izkušnje, ki si jih je pridobila že v obdobju, ko je delovala kot OF. V zadnjem obdobju se v SZDL uveljavljajo letne programske konference na vseh nivojih, od krajevne do republiške in zvezne konference. Letne problemske konference so prvič izvedene lansko leto. Na letnih programskih konferencah ocenjujemo delovanje SZDL v minulem obdobju in sprejemamo programske usmeritve za naslednje leto. Programske konference so poleg tega mesto za izvajanje kadrovskih sprememb.

Lani je tudi v naši KK SZDL — Štore bila prvič izvedena letna programska konferenca. Na tej konferenci nismo izvajali kadrovskih sprememb, pač pa smo sprejeli sklep o spremembi trajanja mandata voljenim organom od 4 na 2 leti ter omejitve za vodilne funkcije, ki jih posamezniki lahko opravljajo največ dvakrat zaporedoma. V zadnjem letu se v SZDL pripravljajo konkretizacija pobude tov. Tita za uvedbo kolektivnega vodenja. Zato bomo v naši KK na današnji programski konferenci odločali o spremembi pravil KK SZDL, po kateri bo uveljavljeno predsedstvo KK SZDL kot politično usklajevalni in izvršni organ, odpravljen pa bo izvršilni odbor.

Obdobje med obema programske konferencama je obdobje, ki ga lahko označimo kot eno izmed zunanje in notranje — politično najzahtevnejših obdobij. V zunanji politiki je to obdobje nadaljnjega zaostrovanja odnosov med blokoma, nadaljuje se tekma v oboroževanju, čeprav že vsak blok zase razpolaga s sredstvi za večkratno uničenje sveta. Poglavlja se prepada med revnim jugom in bogatim severom, vrstijo se pritiski veselil in tudi oborožene intervencije na neuvrščene države, tudi neuvrščene države med seboj rešujejo spore z oboroženimi spopadi, svet pretresa energetska in širša gospodarska kriza. Tudi znotraj blokov obstojajo žarišča napetosti — dogodki na Poljskem. V zahodni Evropi — terorizem, rdeče brigade, atentati, pa tudi močna gibanja za mir — proti jederskemu oboroževanju itd.

Vsa ta dogajanja so imela in imajo vpliv tudi na politične razmere znotraj Jugoslavije. Za notranje politične razmere je to obdobje značilno po tem, da je to neposredno obdobje po TITU, da je to obdobje kosovskih dogodkov z vsemi posledicami, ki še vedno niso obvladane, da je to obdobje težjih gospodarskih pretresov, ki izhajajo tako iz svetovne gospodarske krize kot tudi iz subjektivnih vzrokov in prezadolženosti v inozemstvu.

Vse to se seveda odraža v političnem in samoupravnem življenju in delu v krajevni skupnosti. Današnja programska konferenca SZDL mora dati odgovor na vprašanje, ali smo v okviru KK SZDL skupno z vsemi subjektivnimi silami v okviru družbeno-političnih organizacij obvladovali zahtevne politične naloge. Ali smo uspeli dovolj poglobljeno razumeti medsebojne povezanosti posameznih pojavov in delovati med občani na eni strani osveščevalno, na drugi pa mobilizacijsko? Ali smo znali v dovolj veliki meri za razreševanje posameznih problemov aktivirati naš sistem socialističnega samoupravljanja v krajevni skupnosti?

Na vsa ta vprašanja seveda ni mogoče odgovoriti brez podrobnejše analize, zato je prav, da danes ocenimo naše delovanje, organiziranost in pripravljenost ob nekaterih najpomembnejših dogodkih in akcijah v preteklem obdobju.

Pri tem gre za vprašanja:

- organiziranost in delovanje DPO,
- organiziranost in delovanje samoupravnega in delegatskega sistema,
- povečana budnost ob dogodkih na Kosovu,
- SLO in DS — obrambna pripravljenost in aktivnost NNNP,
- elementarna nesreča v KS — narastli hudourniki in povzročena škoda,
- problemi preskrbe,
- reševanje komunalnih problemov:

- cesta Opoka—Kompole in ZN Kompole,
- most v Dragi,

- vodovod na Pečovju,
- urejanje okolja,
- cesta na Lipo,

- priprave na volitve,
- socialna ogroženost nekaterih občanov,
- javne razprave o usmerjenem izobraževanju, ocenjevanju referendumskih programov in druge,
- hišna samouprava.

V okviru KO SZDL je bil v tem obdobju dokaj aktiven IO KK SZDL. Postavljal je dnevni red svojih sej, razprav in zavzemal stališča, organiziral aktivnosti ob vseh navedenih in še drugih vprašanjih. Aktivnost posameznih članov IO je bila zelo različna, od velike angažiranosti in doslednega izvrševanja nalog približno tretjine članov, do občasnega delovanja druge tretjine in skorajda popolne pasivnosti tretje tretjine članov, ki je večkrat povzročala problem sklepčnosti seji IO.

V okviru IO se je odražala tudi frontna povezanost družbeno-političnih organizacij. V začetku obdobja je ta povezanost imela šibke točke v KO ZK in KO ZSM. Tekom leta pa sta se obe organizaciji reorganizirali in dobili nova vodstva, tako da so sedaj podani vsi pogoji za vzorno frontno sodelovanje vseh DPO v okviru KO SZDL.

V okviru KO SZDL so bili zelo aktivni tudi nekateri odbori območij. Pri teh je najbolj izstopal v pozitivnem smislu odbor Pečovje—Laška vas, najmanj aktivnosti pa je bilo na območju Štore desni breg.

Šibka točka v delovanju KO SZDL Štore je še vedno delovanje sekcij. Sekcija za informativno dejavnost in sekcija za vprašanja žensk sta nekaj aktivnosti imeli ob akcijah NNNP, sekcija za kmetijstvo je poizkušala organizirati obravnavo aktualnih kmečkih vprašanj, za to ni uspela zbuditi zanimanja. Sekcija za kulturo ni delovala.

Od koordinacijskih odborov je največ aktivnosti bilo v KO za volitve in kadrovska vprašanja, kar je tudi razumljivo v obdobju priprav na volitve. Te priprave so sedaj v fazi zaključevanja postopkov evidentiranja možnih kandidatov za funkcije v delegatskem in samoupravnem ter političnem sistemu. Evidentiranih je blizu 300 ljudi. Sledila pa bodo nadaljnji postopki priprav — predkandidacijski in kandidacijski postopki ter končne priprave na volitve v marcu 1982.

Na področju delovanja krajevne samouprave SZDL ni uspelo aktivirati delovanja skupščine KS. Ob zelo aktivnem delu sveta skupščine KS in komisij, kakor tudi delegacij območij, je neaktivnost skupščine še bolj nerazumljiva, vendar tudi poučna. Ob tem primeru smo lahko spoznali, kako velik moralni vpliv ima neodgovorno obnašanje posameznikov, kadar sprejmejo odgovorno funkcijo, nato pa je ne izvajajo; še zlasti, če brez opravičljivih razlogov odstopi od funkcije član ZK.

Delegatski sistem za skupščine SIS je tudi v zadnjem obdobju ostal na nivoju, ki smo ga ocenjevali že na lanski problemski konferenci. V bližnjem predvidenem obdobju bo potrebno podrobno analizirati in oceniti stanje ter pripraviti ukrepe za njegovo funkcionaliziranje v novem mandatnem obdobju. Prvi pogoj za to je že v tem trenutku potrebno izpolniti s

tem, da bomo v delegaciji kandidiral prave ljudi.

Sodelovanje med KO SZDL in samoupravo KS je potekalo na različne načine:

— preko zavzemanja in sporočanja stališč IO SZDL glede nekaterih problemov in vprašanj, ki jih je obravnavala krajevna samouprava,

— preko neposrednega sodelovanja v posameznih organih,

— v nekaterih primerih (SLO — DS, usmerjeno izobraževanje, stanovanjsko področje) tudi na skupnih sejah sveta KS, IO SZDL in ustrezne delegacije,

— zelo tesno je bilo sodelovanje ob posameznih akcijah v okviru območnih delegacij in odborov SZDL.

Pomembno pa je spoznanje in dejstvo, da je ob vseh pomanjkljivostih, ki spremljajo naše družbeno-politične in samoupravno-delegatsko delovanje, uspevalo prav v izjemnih situacijah, in to v resničnih kakor tudi namišljenih, v okviru preverjanja obrambne pripravljenosti zagotoviti primerno akcijsko sposobnost.

Nekaj kritike na ukrepanje in reagiranje ob izlivu hudournikov lahko samo prispeva k nadaljnji krepitvi obrambne pripravljenosti v duhu NNNP.

V preteklem obdobju smo večkrat imeli opraviti s pomanjkljivo preskrbo z osnovnimi življenjskimi potrebščinami. Največkrat družbeno-politične organizacije v KS nimajo na razpolago drugih virov informacij kot javna občila. Te informacije so večkrat nepopolne, netočne in celo alarmantne, tako da je same po sebi navajajo k potrošniški mrzlici. V takih razmerah je politično pomirjevalno delovanje med občani zelo težko. V KS je uspelo v nekaj primerih zelo uspešno obravnavati in tudi razreševati nekatere probleme v okviru potrošniškega sveta.

V zadnjem letu so bili v okviru KS prisotni nekateri pomembni problemi iz urbanističnega in komunalnega področja.

— V obravnavi je bil zazidalni načrt Kompole, vedno znova so se pojavljala vprašanja (ne) utemeljenosti odklanjanja gradbenih dovoljenj za zidavo stanovanjskih objektov na nekaterih parcelah v posameznih območjih (Pečovje, Laška vas, Kompole itd.). Ugotavljali smo nedoslednost in birokratsko obravnavo nekaterih zadev na občinskih upravnih organih.

— V dveh primerih (cesta Opoka—Kompole in prehod čez železnico v Dragi) smo se srečevali s pritiski skupin občanov. V prvem primeru je s politično in samoupravno aktivnostjo reševanje problema uspešno usmerjeno na edino pravilno pot samoupravnega dogovarjanja in združevanja sredstev (občani + KS + SIS za komunalno + TOZD Železarne). V drugem primeru pa različnih interesov občanov Drage in Železnškega gospodarstva še ni uspelo uskladiti.

— Najpomembnejša pridobitev v KS v tem letu, ob tem pa tudi najuspešnejša uveljavitev in potrditev smotrov samoupravnih socialističnih odnosov, je izgradnja vodovoda v Pečovju. Še pred dvema letoma smo na rešitve tega problema zaradi dimenzije potrebnih sredstev gledali kot na problem, za katerega rešitev bo potrebno desetletje. S pravnimi pri-

(Nadaljevanje na 14. strani)

Ob hladnih dneh nas vleče na morje

Spomini nas vse bolj vračajo na tiste dni, ki smo jih kdaj preživel ob morju. Naša obala, tako členovita, s številnimi zalivi in zavilčki, z vzpetinami in hribi nad njimi, otoki — vse je privlačno. Vendar le človeku zmanjka časa ali denarja, da bi se za dalj časa mudil ob morju in se sončil, si zdravil naduho, bronhialni katar, revmo in podobno. Seveda je tudi za zdrave naše Primorje, kot tudi Dalmacija, tista pokrajina, po kateri se nam kar pogosto zahoče.

Prehlad in bronhialni katar sta me napotila v Strunjan. Z vlakom do Kopra, potem z avtobusom skozi Izolo, med vinogradi in sadovnjaki navkreber — s klanca je prelep pogled nazaj na mesto — že smo mimo Belvedera in cesta se bliža po drevoredu pinij Strunjanskemu zalivu. Izstopimo iz avtobusa, v Strunjanu smo. Toda hotel Svoboda, kamor smo namenjeni, ni ob glavni cesti. Stopimo do bližnje trgovine in telefoniramo v hotel. Čez nekaj minut je že prispel

kombi in nas odpeljal do hotela nad bungalovi, zgrajenega pred letom dni. To je hotel Svoboda, zdravilišče vojaških invalidov in borcev NOV Slovenije, nad parkom, ki se razteza vse do morja. Sprehajališče po parku do morskega zaliva in solin, ki pa jih izsušujejo. V močvirju solin trume galbov in nekaj malih čapelj, med belimi opaziš tudi dve temnosivi. Žal se jim ne moreš približati, plašne so in takoj odletijo. Po vzpetini ne manjka vinogradov, sadnih dreves in povrtine. Strunjan je bil pred leti znan po zgodnjih vrtnih jagodah, ki jih gojijo že nad sto let; pridelali so jih včasih po več vagonov.

Zdravilišče je sodobno urejeno in leži na lepem kraju ob morju, pod hotelom so počitniške hišice — bungalovi, ki spadajo k hotelu. V neposredni bližini poleg borovega parka je ob dokaj čistem morju zunanje kopalnice z vso potrebno opremo. Ob obali je domača gostilna Primorka, namenjena zlasti izletnikom in kopalcem, kot tudi vsem drugim gostom. Veliko se jih pripelje z avtomobili tržaške registracije. Velik del hotela zavzemajo zdravstveni prostori. Gostje so povsod deležni vseh zdravstvenih storitev: v ambulanti, pokritem bazenu, v kopalnih kadeh z ogrevano morskovo vodo, v takojmenovani Hubertovi kadi s sladko vodo in dvigalom za nepremične. Na razpolago so še savna, telovadnica ter ambulanta z vsemi pripadajočimi prostori. Tu so gosti deležni vseh zdravstvenih storitev, ki jih terja program zdravljenja vojaških invalidov in borcev NOV v naravnih zdraviliščih. Na voljo je več vrst obsevanj, kratkovalnih, tako imenovanih Tru-

Trac, Solux in Quarz, ultravijolično obsevanje in razne masaže, dihalne vaje in inhalacije. V spomladanskem času je strokovno voden trim v naravi. Zdravstveno osebje je zelo vljudno, počutiš se kot med svojimi domačimi, tako je tudi v restavraciji in vseh drugih prostorih. Zdravilišče ima svojo hišno lekarno. Goste zelo preseneti še športno-rekreacijski park z več igrišči in balinišči. Pod bazenom je štiritestno avtomatsko kegljišče. Gostom je na voljo knjižnica in šahovske mize. Ob vходу v hotel je bazenček, recepcija je v prostoru, kjer je velika hala z mizami in tapetiranimi stoli.

Počutje v zdravilišču je zelo prijetno. Lega Strunjana je zelo ugodna za izlete v Fiesco kjer je sladkovodno jezero, v Piran, Portorož, na Belvedere in po okoliških vzpetinah, s katerih je lep razgled. Nad hotelom se lahko sprehodiš do naselja s starinsko cerkvico z velikimi oljnim slikami, ki zastirajo vse stene naokrog, vmes so zgodovinski motivi o preteklosti cerkve. Na robu strmine v zalivku se nudi lep razgled na morje vse do tržaškega zaliva. Parki pinij, cipres, tamarisk, nasadi ob letnih hišicah in vilah, vse to se vtisne gostom v nepozaben spomin. Vsi navedeni okoliški kraji so od Strunjana oddaljeni pol ure do dobro uro prijetnega sprehoda.

Seveda si lahko privoščijo prijeten oddih v zdravilišču tudi gostje, ki niso člani ZZB NOV. Nikomur ne bo žal, če si bo ob priložnosti privoščil oddih in zdravljenje v tem znanem, vedno bolj obiskanem kraju našega slovenskega Primorja.

R. U.

(Nadaljevanje s 13. strani)
stopom območnega odbora, delegacije območja, sveta KS in gradbenega odbora je uspelo organizirati občane in vse druge odločujoče faktorje (TOZD, SIS, KS...). Rezultat je znan: okoli 40 gospodinjev je preskrbljenih z vodo, za nas pa je morda še pomembnejša dosežena visoka stopnja samoupravne zavesti. Na zaključni prireditvi je bilo čutiti vzdušje, kakršnega si zastavljamo za cilj v KS: krajanji so bili tu resnično ena sama velika družina.

Pomemben dogodek na področju komunale je tudi izgradnja ceste na Lipo, ne nazadnje pa tudi dejstvo, da se naselje Lipa gradbeno zaključuje in dobiva vse bolj urejen videz. K temu so letos mnogo prispevali tudi občani s prostovoljnimi delom pri urejanju zelenic in nasadov.

— V naši KS je že več let posebna pozornost posvečena socialno ogroženim in ostarelim občanom. V preteklem letu je SZDL ob tednu starejših občanov organizirala obiske na domovih vseh bolnih nepokretnih občanov, svet KS in komisija za socialna vprašanja pri KS pa poleg tekoče skrbi za ogrožene vsako leto zelo uspešno organizirata srečanje starejših občanov. Število udeležencev na srečanjih iz leta v leto narašča (180). Narašča tudi občutek, da človek ni nikoli sam. Zelo humana je tudi aktivnost pionirjev OŠ Štore, ki organizirajo pomoč starejšim in bolnim občanom s tem, da jim opravijo potrebne drobne nabave v trgovini, prinašajo kurjavo in drugo.

— V preteklem letu smo preverjali organiziranost hišnih svetov in poskrbeli za ustanovitve v nekaterih primerih, kjer hišni sveti niso delovali. Novi zakon o stanovanjskem gospodarstvu bo tudi v prihodnjem letu terjal posebno angažiranost pri vzpostavitvi sistema samoupravljanja s stanovanjskimi objekti.

Že od pomladi tega leta smo intenzivno delali na evidentiranju možnih kandidatov za vse delegatske in druge funkcije v KS. V prvi fazi so območni odbori SZDL opravili širše evidentiranje okoli 300 občanov, ki prihajajo v poštev za delegate.

KO za volitve je evidentirane kandidate razporedil v štiri skupine: delegati za DPS, delegati za SIS, delegati oziroma funkcije v KS, funkcije v DPO. V mesecu oktobru in novembru je potekalo evidentiranje tudi v DPO in v društvi. Tako je sedaj evidentiranje v zaključni fazi, čeprav se ni zaključeno, dokler ne bodo izvedeni predkandidacijski postopki

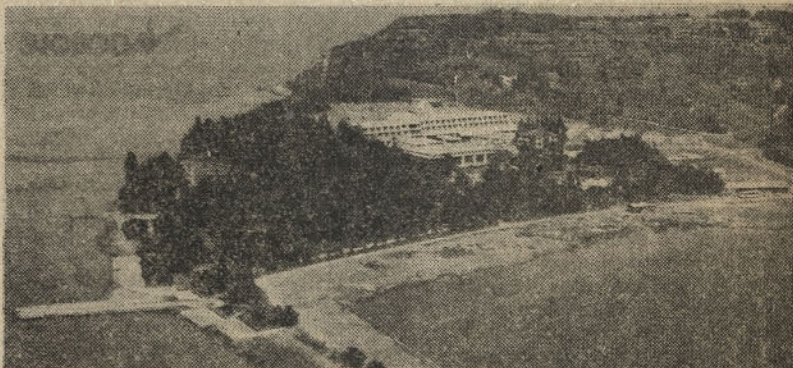
tudi na ravni občine in republike, od koder lahko pričakujemo eventualne pobude za konkretno evidentiranje možnih kandidatov za funkcije na višjih ravneh. KK SZDL bo v obdobju do volitev (marec 1982) morala nenehno skrbeti za pripravo in izvedbo volitev. Že v mesecu decembru bo potrebno pripraviti konkretne predloge za sestavo posameznih delegacij in vodstva KS. Pred zbori občanov, na katerih bomo potrjevali kandidate, bo potrebno opraviti razgovore z vsemi predlaganimi.

Ob ocenjevanju delovanja SZDL v preteklem obdobju je pomembno opredeliti tudi naše povezovanje s TOZD, društvi in z OK SZDL. Za našo KS že dolgo vrsto let velja pozitivna ocena sodelovanja s TOZD oziroma OZD, ki delujejo v KS. Praktično ni pomembnejšega dogodka v KS, pri katerem ne bi na tak ali drugačen način bila udeležena Zelezarna Štore. Prav tako je povezovanje in sodelovanje z osnovno šolo. Tudi ŠKIMC in trgovske delovne organizacije dobro sodelujejo pri aktivnosti v KS. KK SZDL bo morala v bodoče poskrbeti, da bo to sodelovanje še bolj koordinirano in usmerjeno preko KO — sindikata v okviru KK SZDL.

Na območju KS deluje večje število družbenih organizacij in društev. Potrebno bo razmisliti o oblikah medsebojnega povezovanja in usklajevanja, morda bi bila upravičena celo ustanovitev KO za društva.

Delegacija za OK SZDL je svojo nalogo opravila zelo uspešno. Ob sklicu vsake seje OK SZDL se je sestala, obravnavala gradivo in določila delegate. Njen prispevek se je odražal tudi na razpravah v OK SZDL.

Družbeno-politično in samoupravno življenje v naši KS v preteklem letu je bilo, kot je iz navedenega razvidno, zelo zahtevno in je posegalo na mnogo področij življenja občanov. KO SZDL je k razreševanju posameznih vprašanj prispela svoj pomembni delež. Marsikaj bi lahko storiš tudi bolje in več, če bi vsakdo, ki mu je v SZDL bila poverjena funkcija, dosledno opravil svoj del nalog, če bi v večji meri izvajali naloge tudi samoiniciativno in če bi vsi skupaj bolj skrbeli za lastno izpopolnjevanje ter usposabljanje za vse bolj zahtevno politično delo. To pa je tudi osnovno napotilo za naše delovanje v prihodnje. Le z večjo doslednostjo, iniciativno in znanjem bomo lahko tudi dejansko postali mesto izražanja in usklajevanja vseh interesov in potreb krajanov.

Pogled na Zdravilišče vojnih invalidov in borcev NOV z novim objektom, hotelom Svoboda, visoke B — kategorije.

ŠAH

Zveza telesnokulturnih organizacij Celje je izvedla ekipne sindikalne šahovske igre občine Celje. Skupno je nastopilo 25 ekip, ki so bile razdeljene v tri jakostne skupine. Tekmovanje je trajalo od 9. do 23. novembra v prostorih ČŠK. Ekipa so bile 4-članske. Igralni čas 15 minut na padec zastavice.

Naša ekipa je v končni razvstvitvi zasedla zelo dobro 2. mesto.

Končni vrstni red je bil naslednji:

1. INGRAD	24,5 točk
2. ZELEZARNA	22 točk

3. KOVINOTEHNA	19 točk
4. EMO	18,5 točk
5. CINKARNA	17 točk
6. ZLATARNA	
7. PKMS	
8. PTT	
9. LIBELA itd.	

Igralci ZELEZARNE so dosegli sledeče posamezne uspehe: 1. deska: Janežič 6 (od 8 točk); 2. deska: Kumperger 4,5 (8); 3. deska: Potočnik 4 (6); 4. deska: Arzenšek 4,5 (7). Rezervni: Gajšek 2 (2) in Diacci 1 (1).

Karel Janežič

ŠPORT

AKTIVNOST TVD PARTIZAN ŠTORE

Z bližajočo jesensko-zimsko sezono rekreativno-športne dejavnosti v kraju si je štorski TVD Partizan zadal obširne naloge, ki so tudi s finančne plati primerno stabilizacijsko okleščene. Vodilni organi društva so v oktobru kar trikrat zasedali, opredelili najvažnejše naloge in sklenili.

- urediti pogoje za normalno delo sekcije za temeljno telesno kulturo;
- usposobiti vlečnico na Svetini za inšpekcijski pregled;
- pričeti z vadbo rokometna pionirjev in pionirk;
- pričeti vaje za pionirje — košarkarje;
- sklicati vse predsednike in analizirati delo v sekcijah z oziranjem na izvajanje programa dela ter samoupravljanja v sekcijah;
- vse voditelje zbrati na skupnem sestanku zaradi dogovora o programu dela;
- uvesti vadbo vseh rekreacijskih skupin;
- opraviti inventuro, urediti pisarno z arhivom;
- pripraviti program novoletnega praznovanja za najmlajše;
- pripraviti podrobni časovni program smučarskih šol, urnik vlečnice s cenikom in vse ostalo v zvezi z najmasovnejšo zimsko aktivnostjo — smučanjem;
- v novembru sklicati sejo iz-

vršnega odbora društva in analizirati aktivnost ter uresničevanje programa po sekcijah.

Tehnični sekretar, tovariš Veber, je na seji vseh vaditeljev in trenerjev društva posebej poudaril, da je treba le-te v skladu z možnostmi izobraževati in izpopolnjevati njihovo znanje, po drugi strani pa je potrebno strokovni kader tudi stimulirati.

O uresničevanju samoupravljanja v delu in življenju društva, v športnem preverjanju rezultatov dela in o nalogah sekcij je govoril aktivni predsednik sekcije tovariš Kaluža, predsednik društva Partizan, na prvi seji aktiva 29. oktobra. Člani aktiva so se dogovorili o programu dela za leto 1982, sklenili so naj se skliče delovna konferenca društva ter se dogovorili o nekaterih organizacijskih, administrativno tehničnih in finančnih opravilih v društvu Partizan.

Pokazalo se je, da je po sekcijah še veliko nerešenih vprašanj. Sedanje vodstvo se trudi, da bi jih sproti reševalo.

To pa mora biti v zavesti in akciji ne le vodstva društva, marveč vseh nas krajanov, ki nam je mar dejstvo, da gibanje, rekreacija in šport krepijo duha in splošno ugodno počutje, torej zdravje. Včlanjujmo se v mnoge sekcije Partizana in sami izberimo svojo obliko rekreativnega udejstvovanja!

Jok

Tudi v letu 1981 strelci uspešni

Za tekmovalne ekipe, člane strelske družine KOVINAR Štore, je strelska sezona za leto 1981 praktično že končana. Po nekaj tedenskem premoru se je dejavnost zopet preselila v zaprte prostore, na vaje z zračnim orožjem. V našem glasilu Štorski železar občasno senzanja širši krog bralcev glasila in člane kolektiva z doseženimi rezultati, ki jih naši strelci kot ekipe ali posamezniki dosegajo širšim naše domovine. Tudi danes, ko so se tekmovalni pogoji močno spremenili, nas naši strelci niso razočarali in še vedno dosegajo vidne rezultate, del katerih bom opisal v naslednjih sestavkih.

Tekmovalni program je bil zelo pester. Zimski in pomladanski čas se izkoriščata v zaprtih prostorih za vaje in tekmovanja z zračnim orožjem, medtem ko sta letni in jesenski čas namenjena tekmovalnem z MK in vojaškim orožjem. Naše ekipe so sodelovale na vseh predpisanih tekmovalnih v občinskem in republiškem merilu, posamezni naši člani so se udeležili tudi državnega prvenstva. Z zračnim in MK orožjem smo v občini Celje drugi, mladinci celo prvi. V republiki Sloveniji so mladinci prvi, člani sedmi, v dopisni republiški ligi člani peti, mladinci prvi; z vojaško puško v Hrastniku na medobčinskem tekmovalju člani tretji. Tudi kot posamezniki so se dobro odrezali. Nekaj boljših rezultatov: Ivan Kočevar, 2. mesto za zlato puščico v občinskem merilu, 5. mesto z vojaško puško v republi-

ki; Vili Dečman, 4. mesto z vojaško puško v republiki, Fric Rezar, 2. mesto z zračno puško na finalnem tekmovalju v Titovem Velenju, 1. mesto na metalskih igrah v Štoreh; Jože Česnik, v Ljutomeru na republiškem mladinskem finalnem tekmovalju 1. mesto, 3. mesto na občinskem tekmovalju za zlato puščico, 7. mesto na državnem prvenstvu z zračno puško v Kragujevcu; Branko Malec, občinski mladinski prvak z zračno in MK puško, republiški prvak z MK puško za mladince, z zračno puško drugi, tretji z pištolo, 2. mesto na državnem prvenstvu v Kragujevcu z zračno puško. Tudi naše članice nas niso razočarale, saj so v ekipi Anica Ambróz, Lidija Kavka in Katja Ivačić še nepremagljive v občinskem merilu, dominirajo pa tudi že vrsto let na metalurških igrah.

Poleg naštetih tekmovalj so se naši člani in članice udeleževali še tekmovalj širšim naše domovine v počastitev raznih jubilejev in prijateljskih srečanj. Ze uvodoma sem omenil, da se je pričela redna vadba z zračnim orožjem na zaprtem strelišču v Štoreh. Vse ljubitelje strelskega športa vabimo na preizkus strelskega znanja z zračno puško, ki je vsako sredo od 15. do 18. ure brez kakršnihkoli obvez, brezplačno treniranje pod strokovnim nadzorstvom. Vabljeni je tudi šolska mladina, saj vemo, kolikšen je pomen strelskega športa nasploh.

Boris Malec

Starim v spomin- mladim v vednost

Med hribčki v dolini Voglajne se vije, cesta široka, železnica proti Celju zavije.

Tukaj so Štore — ime od nekdanje znano, v Štoreh se dela železo — okroglo, ravnano.

Na levi v kotu je tovarna že stara, je z žulji obdana, kot b'la bi vsa zlata.

Tukaj se kuha — se vliva, se stiska in vleče železo žareče.

Na hribčku še više je delavsko naselje. Nekdanje tu gmajna, grmovje, divje zelenje.

Kako je vse to videz spremenilo, kaj vse se je z rokami naredilo.

Zemlje in kamna na milijonov kubikov, udarniških ur kdo ve koliko, za vas, za nas smo jih dali, za vaš kraj, za današnjo Lipo.

Na polju pod Lipo so pesmi se pele, travce zelene pod koso venele; tu Mlinarjev Janez je travco kosil, med fanti — prijatliji — še sam je zapel.

Danes to polje je vse preorano, ne s plugom in brano, z jarki, izkopi, vse je zrahlano, kaj se tu dela, če vprašati smem.

Tukaj se dela, temelj se koplje; kolikor se sliši, kolikor se ve, tovarna bi naj nova tukaj bila.

So leta minila, koliko težav, skrbi in trpljenje je marsikdo dal. So stari — so mlajši, ki še danes žive, so tovarno gradili in bili veseli, da za vas bi naredili — to, kar danes stoji.

Danes tovarna bleščeče se vidi, nudi življenje — nudi vam delo. Bodoči rodovi naj vedo, tudi mi smo bili mladi zdravi in veseli. Skoraj naš več ne bo med vami, vi pa boste osiveli.

Cuvajte naše in vi še gradite, na novo — še večje, še lepše.

Za delo si plačilo pravično delite, uspeh in ugled pa v spomin zavežite.

Martin s transporta

Pesnik, kritik in borec

V Spodnjih Retjah pri Velikih Laščah je bil rojen 28. IX. 1831 neustrašen borec za razvoj naše kulture Fran Levstik, za Prešernom prvi slovenski pomembnejši pesnik, pripovednik, literarni kritik, programatik slovenske proze, znanstvenik-jezikoslovec in začetnik mladostloveškega gibanja. V prvem razdobju se je udeleževal predvsem kot pesnik in ustvaril skupaj z Jenkom razpoložljivo liriko. Prav ta je pomenila prvi pomembnejši dogodek v našem pesništvu po Prešernu. Vendar je Levstikov pomen za razvoj naše književnosti predvsem v njegovem kritično-jezikovnem delu. V svojem znamenitem potopisu Popotovanje od Litije do Čateja je razvil program, kako naj se razvije slovensko leposlovje. Prva in najboljša slovenska povest Martin Krpan je izšla v Slovenskem glasniku leta 1858. Z njo in z jezi-

koslovnim spisom Napake slovenskega pisanja je Levstik postavil temelje razvoju slovenskega pripovedništva. Levstik za svojega življenja ni bil deležen priznanj, temveč samo ponižanj in preganjanj; tedanji ljubljanski župan Costa ga je nagnal z znanimi besedami: »Pogine naj pes!« Levstik je bil tudi zgleden časnikar, ki se je trudil za čist slovenski časnikarski jezik. Bil je odločen, dosleden, načelen zagovornik uresničenja Zedinjene Slovenije in demokracije. Sodeloval je pri časniku Naprej in pri prvem slovenskem humorističnem listu Pavliha. Izpovedoval je nazore evropskega liberalizma. Dr. Slodnjak je napisal o Levstiku obširen roman, v slovenski literaturni zgodovini pa označujemo drugo polovico prejšnjega stoletja kot Levstikovo razdobje.

R. U.

KADROVSKE VESTI

V mesecu oktobru so bile v naši organizaciji združenega dela naslednje kadrovske spremembe:

Novi člani naše delovne organizacije:

Lišanin Bronislava, VŠ ekonomist — DS za finance; Zidar Alojz, VŠ strojni inženir — vzdrževanje; Dobrijevič Željko, KV livar — livarna II; Mastnak Janjo, VŠ strojni inženir — TOZD MO — vodstvo; Tuhtar Marica, NK delavka — TOZD DPG.

Iz JLA so se vrnil:

Began Zvonko, KV strugar — mehanična delavnica; Mordej Jože, KV strojni ključavničar — valjarna II; Dobovišek Marjan, KV strugar — MO valji; Ramšak Marjan, KV avtomehaničar — jeklovlek; Čoku Shemsi, NK delavec — livarna II; Gaberšek Miran, KV mehanik kmetijskih strojev — valjarna I; Milojevič Miloš, KV strojni kalupar — livarna II; Esih Stanislav, SS metalurški tehnik — livarna I; Nikolič Ratko, KV strojni ključavničar — valjarna II; Zapušek Damjan, VS dipl. ing. strojništva — DS priprava proizvodnje.

V JLA so odšli:

Nikolič Milutin, KV strugar — MO valji; Romih Radovan, KV strugar — MO valji; Zakonjšek Matija, dipl. ing. elektrotehnike — merilna služba; Ferenčak Mladen, KV avtomehaničar — energetika; Romih Milan, KV strugar — valjarna II; Belej Martin KV ključavničar — mehanična delavnica; Cesar Jolando, KV avtomehaničar — TT montaža; Toplak Jože, SS lesni tehnik — modelna mizarna; Štukl Anton, KV ključavničar — valjarna II; Vizjak Silvo, KV ključavničar — jeklovlek; Žlender Franc, KV strugar — mehanična delavnica; Herček Vladko, NK delavec — valjarna II; Longor Stanko, NK delavec — TT montaža; Zvonar Jože, SS strojni tehnik — MO; Jugovar Bojan, inženir elektrotehnike — energetika; Zupan Damjan, KV obratni električar — el. obrat.

Zaradi kršitve delovnih obveznosti so odšli:

Mikolič Jože, KV strugar — MO; Zeka Isa, NK delavec — livarna I; Klezin Daniel, KV klepar — mehanična delavnica; Pečnik Franc, NK delavec — jeklar; Polajžer Branko, NK delavec — livarna II; Sahitaj Nezir, NK delavec — livarna I; Jerenko Konrad, NK delavec — jeklovlek; Koren Stanislav, NK delavec — livarna II; Aldžić Safet, PK varilec — jeklar; Brin Janko, PK livar — livarna II; Vodeb Anton, NK delavec — TT skladišča; Gajšek Jože, VK delovodja — priprava vzdrževanja; Suster Cvetko, VK delovodja — KK; Robič Anton, NK delavec — TT.

Z rednim odpovednim rokom so odšli:

Brglez Avgust, NK delavec — valjarna I; Pirih Bojan, KV el.

mehaničar — elektroplavž; Ferme Jakob, NK delavec — livarna I; Sajtl Ladislav, KV avtomehaničar — TT skladišče; Amon Jože, PK voznik viličarja — livarna I; Markovski Tome, NK delavec — livarna II.

Po izteku pogodbe je odšel Čretnik Zdravko, RTV mehanik — energetika.

V poizkusni dobi sta odšla Sikole Milena, PK krojač — komunala in Pavlič Vili, NK delavec — modelarna mizarna.

Na redno šolanje je odšla Žurman Lilijana, pravnik — DS za kadre in splošne zadeve.

Naradžaj v družini so dobili:

Črepinšek Janko — KK; Močnik Ciril — MO; Turnšek Mirko — MO; Verhovšek Silvester — vzdrževanje tr. sredstev; Završek Oto — valjarna I.

Vsem iskreno čestitamo!

Na novo življenjsko pot so stopili:

Leskovšek Željko — vzdrževanje; Faller Viktor — vzdrževanje tr. sredstev; Selmani Demalj — valjarna I; Perčič Anton — el. obrat; Sket Franc — livarna I; Mastnak Stanislav — energetika; Gligorič Čedo — elektroplavž; Škornik Srečko — livarna II; Skaza Darko — komerciala.

Vsem želimo obilo družinske sreče!

poslen prek 10 let. Leta 1969 je delal v livarni kot livar, kasneje kot talilec. Dela talilca je opravljal tudi v livarni II. Leta 1975 je delal v TOZD GKSG kot pleškar.

Invalidsko je bil upokojen 16. 10. 1981.

ZAGAJSEK STANISLAV, rojen 8. 11. 1922, stanujoč Rifnik 3, p. Šentjur. V železarni je bil zaposlen preko 36 let. Najprej je opravljal dela in naloge transportnega delavca na ekspeditu. V TOZD transport je opravljal dela na različnih delovnih mestih, nazadnje kot posluževalec delovnih strojev in naprav.

Redno je bil upokojen 31. 10. 1981.

Upokojeni

UZMAH ALOJZ, rojen 16. 6. 1926, stanujoč Štore 25. V Železarni Štore se je zaposlil leta 1952 kot zakladalec in žerjavovodja v jeklarni. Leta 1954 je bil premeščen na elektroplavž prav tako za žerjavovodjo, leta 1965 je postal skupinovodja aglomeracije, kasneje pa delovodja tega oddelka. Dela in naloge delovodje je opravljal vse do upokojitve.

Redno je bil upokojen 31. 10. 1981.

KLAJNŠEK JOŽE, rojen 16. 2. 1925, stanujoč Pečnica 52, p. Šentjur. V železarni je bil zaposlen preko 34 let. Najprej je delal v šamotarni kot transportni delavec, kasneje kot skupinovodja. Zaradi ukinitve obrata je bil leta 1973 premeščen v tovarno traktorjev montažni oddelek kot avtomehaničar. Ta dela je opravljal vse do upokojitve.

Invalidsko je bil upokojen 30. 10. 1981.

MOČNIK MARIJA, rojena 12. 3. 1930, stanujoča Šentjanž 16, p. Štore. V Železarni Štore se je zaposlila leta 1948 kot strojna oblikovalka v šamotarni. Zaradi ukinitve obrata je bila leta 1973 premeščena v komunalo kot čistilka. Ta dela je opravljala vse do upokojitve.

Invalidsko je bila upokojena 13. 10. 1981.

GOŠNJAK FRANC, rojen 20. 8. 1944, stanujoč Razbor 18, p. Dramlje. V Železarni Štore je bil za-

VOLF VINCENC, rojen 5. 6. 1937, stanujoč Završe 9b, p. Grobelno. Prva njegova zaposlitev je bila v Cinkarni Celje od 3. 11. 1967 do 17. 7. 1970. Pri nas si je pridobil lastnosti delavca leta 1970 kot adjuster v valjarni I. Ta dela je opravljal do upokojitve.

Invalidsko je bil upokojen 16. 10. 1981.

Dopisujte v

Štorski ŽELEZAR

ŠTORSKI ŽELEZAR — Glasilo OZD Slovenske železarne ŽELEZARNA ŠTORE — Izhaja dvakrat mesečno — Uredniški odbor: Gradnik Frido, Tomažin Anica, Knez Peter, dipl. ing., Kavka Franc, Renčelj Vlado, Kocman Vojko, Zelič Franc, ing. Verbič Stane — odgovorni in glavni urednik: Kavka Franc, pomočnik urednika: Uršič Rudi. Po mnenju republiškega sekretariata za prosveto in kulturo Ljubljana, je časopis oproščen davka od prometa proizvodov (št. 421-1/72 z dne 20. 2. 1974) — Tisk: AERO Celje — TOZD grafika — Rokopisov ne vračamo.